

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL
CLIMATE ACTION

Directorate B - European and International Carbon Markets

Upute br. 4

za usklađenu metodologiju besplatne dodjele emisijskih jedinica za razdoblje EU ETS-a nakon 2020. godine

Verifikacija izvješća s referentnim podacima o pravilima besplatne dodjele i validacija planova metodologije praćenja

Verzija objavljena 18. veljače 2019. godine

Sadržaj

1	UVOD.....	4
1.1	Značaj Uputa	4
1.2	Pravni uvjeti	4
1.3	Djelokrug ovih Uputa	6
1.4	Dostupne informacije.....	7
2	VERIFIKACIJA IZVJEŠĆA O REFERENTNIM PODACIMA NIM-A.....	8
2.1	Izvješće o referentnim podacima NIM-a	9
2.2	Uloga metodološkog plana praćenja.....	11
2.3	Postizanje podataka „najveće ostvarive točnosti"	12
3	VERIFIKACIJA PODATAKA O NOVIM POSTROJENJIMA.....	13
4	VERIFIKACIJA GODIŠNJIH PODATAKA O AKTIVNOSTI.....	13
5	AKREDITACIJA VERIFIKATORA	13
5.1	Akreditacija	13
5.2	Zahtjevi u pogledu kompetencija verifikatora	15
5.3	Zahtjevi u pogledu nepristranosti verifikatora	18
5.4	Uvjeti razmjene informacija	18
6	POSTUPAK VERIFIKACIJE.....	20
6.1	Opći pristup.....	20
6.1.1	Predugovorne obveze	21
6.1.2	Strateška analiza.....	22
6.1.3	Analiza rizika:.....	24
6.1.4	Plan verifikacije	24
6.1.5	Analiza procesa (detaljna verifikacija)	25
6.1.6	Obilasci lokacija.....	26
6.1.7	Uklanjanje pogrešaka, nesukladnosti i neusklađenosti	27
6.1.8	Zaključci o nalazima verifikacije	28
6.2	Opseg verifikacije.....	28
6.3	Ocjenjivanje podataka	32
6.4	Metodološki izbori	35
6.4.1	Razina jamstva	35
6.4.2	Materijalnost.....	36

6.5	Verifikacijsko izvješće i izjava o verifikacijskom mišljenju	40
6.6	Postupanje po negativnim verifikacijskim mišljenjima.....	44
7	POSEBNE TEME ZA REFERENTNE PODATKE PREMA FAR-U.....	44
7.1	Načela FAR-a.....	44
7.1.1	Procjena granica potpostrojenja	44
7.1.2	Najtočniji dostupni izvori podataka	45
7.1.3	Neopravdano visoki troškovi i tehnička neizvedivost	46
7.1.4	Pojednostavnjena procjena nesigurnosti	46
7.1.5	Ocjenjivanje primjene referentnih vrijednosti za proizvod	46
7.1.6	Definicije proizvoda i podaci o proizvodnji	47
7.1.7	Istjecanje ugljika	48
7.1.8	Promjene u dodjeli	48
7.1.9	Spajanja i podjele.....	48
7.2	Potrebne posebne kompetencije	49
	SPOSOBNOST RAZUMIJEVANJA I POSJEDOVANJE ZNANJA O:.....	49
7.3	Postupanje s nedostacima u podacima vezanima uz FAR.....	50
8	PRILOG 1. - VERIFIKACIJSKO IZVJEŠĆE	52
8.1	Glavni elementi verifikacijskog izvješća	52
9	PRILOG 2. - POPIS DOSTUPNIH UPUTA	54
10	PRILOG 3. – HIJERARHIJA TOČNOSTI IZVORA PODATAKA	57
11	PRILOG 4. – PRIMJER „IZJAVE UPRAVE“	59
12	ANEKS 5 –USPOREDBA S UPUTAMA BR. 4 IZ 2011. GODINE.....	61

1 Uvod

1.1 Značaj Uputa

Ove su Upute dio skupine dokumenata koji su namijenjeni za potporu državama članicama i njihovim nadležnim tijelima u usklađenoj provedbi metodologije dodjele emisijskih jedinica diljem Unije za 4. razdoblje trgovanja EU ETS-a (nakon 2020. godine), uspostavljeno Delegiranom uredbom Komisije 2019/331 o „prijelaznim pravilima na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica na temelju članka 10.a(1) EU ETS direktive" (FAR)¹.

Upute ne predstavljaju službeno stajalište Komisije i nisu pravno obvezujuće. Međutim, njihova je svrha pojasniti zahtjeve utvrđene u EU ETS direktivi i FAR-u te su one od temeljne važnosti za razumijevanje ovih pravno obvezujućih pravila.

Ove se Upute temelje na nacrtu koji je pripremio konzorcij konzultanata (SQ Consult, Umweltbundesamt) i nadovezuju se na upute razvijene za 3. razdoblje trgovanja². Pri njegovu nastajanju, u obzir su uzete rasprave tijekom nekoliko sastanaka Stručne skupine za klimatske promjene, kao i komentari dionika i stručnjaka iz država članica.

1.2 Pravni uvjeti

EU ETS direktiva³ revidirana je 2018. godine. Većina odredbi u toj direktivi slična je onima iz prethodne verzije direktive. Međutim, postoje određene razlike u pravnom okviru, načinu na koji se određuju ograničenja, besplatnoj dodjeli i dražbi emisijskih jedinica. Ove su razlike objašnjene u dokumentu GD 1 „Opće upute za usklađenu metodologiju besplatne dodjele emisijskih jedinica za razdoblje EU ETS-a nakon 2020. godine".

Ključna promjena u pravnom okviru je delegirani akt koji je Komisija usvojila kako bi osigurala usklađena pravila za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica. Ovaj delegirani akt je Uredba XX (u daljnjem tekstu „Pravila o besplatnoj dodjeli (eng. *Free Allocation Rules (FAR)*)")¹ koja uključuje detaljnije uvjete za definiciju potpostrojenja, određivanje povijesnih razina aktivnosti po potpostrojenju i prikupljanje, praćenje i izvješćivanje podataka potrebnih za izračun iznosa za besplatnu dodjelu emisijskih

¹ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/331 od 19. prosinca 2018. godine o prijelaznim pravilima na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica na temelju članka 10.a Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća

² Koje je pripremio konzorcij konzultanata (Ecofys NL, Fraunhofer ISI, Entec).

³ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. godine o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar EU-a i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ, uključujući sve izmjene, posebno Direktivu (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018. godine o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika te Odluke (EU) 2015/1814. Preuzimanje pročišćenog teksta: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02003L0087-20180408>

jedinica⁴. U usporedbi s Provedbene mjere Zajednice (CIM⁵) koje su bile važeće u trećem razdoblju trgovanja, FAR je uredba koja je izravno primjenjiva na operatera. Države članice više ne moraju provoditi uvjete kroz svoje nacionalno zakonodavstvo.

Uvjeti za verifikaciju podataka o dodjeli uključeni su u Uredbu o akreditaciji i verifikaciji⁶ (eng. *Accreditation and Verification Regulation (AVR)*) koja je također primjenjiva na godišnju verifikaciju emisija. Revizija uredbe koja se primjenjuje na razdoblje od 2013. do 2020. godine korištena je kako bi se uključila pravila o verifikaciji podataka o dodjeli.

Ostali relevantni propisi vezani uz besplatnu dodjelu emisijskih jedinica uključuju:

- Ažurirane referentne vrijednosti za primjenu u izračunu dodjele emisijskih jedinica za potpostrojenja navedene su u Provedbenom aktu za ažuriranje referentnih vrijednosti⁷
- Ažurirani popis sektora i podsektora izloženih riziku od istjecanja ugljika u kojem su identificirani sektori i aktivnosti koje ispunjavaju uvjete za 100 % besplatnu dodjelu u skladu s novim pravilima za istjecanje ugljika u četvrtom razdoblju trgovanja⁸.
- Pravila koja navode kako promjene u razinama proizvodnje (pot)postrojenja utječu na njegovu dodjelu emisijskih jedinica utvrđena su u provedbenom aktu o promjeni razine aktivnosti⁹

Više uputa o primjenjivim zakonima uključeno je u dokumentu GD 1 „Opće upute za usklađenu metodologiju besplatne dodjele emisijskih jedinica za razdoblje EU ETS-a nakon 2020. godine“.

⁴Napominjemo da ovaj dokument pokriva samo prijelaznu usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica u industrijskom sektoru podložno članku 10.a EU ETS direktive. Svaka dodjela u skladu s člankom 10.c („Mogućnost prijelazne besplatne dodjele za modernizaciju energetskog sektora“) nalazi se izvan opsega ovog dokumenta.

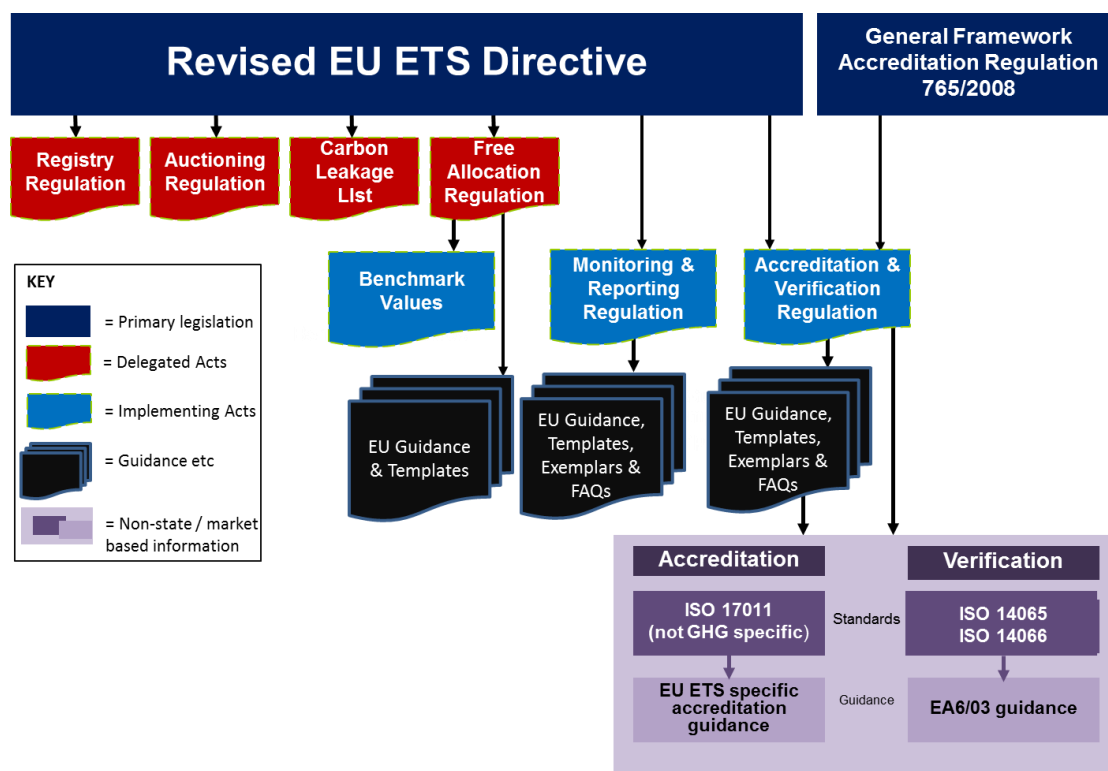
⁵Odluka Komisije 2011/278/EU od 27. travnja 2011. o utvrđivanju prijelaznih propisa na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica na temelju članka 10.a Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

⁶Uredba (EU) 2018/2067 o verifikaciji podataka i akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kojom se zamjenjuje Uredba (EU) 600/2012

⁷ Provedbeni akt XX

⁸ Delegirana odluka Komisije (EU) .../... od 15. veljače 2019. godine kojom se dopunjuje Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s određivanjem sektora koji se smatraju izloženima riziku od istjecanja ugljika za razdoblje od 2021. do 2030. godine.

⁹ Provedbeni akt XX

Slika 1 - Odnos između uputa i EU ETS propisa itd.

1.3 Djelokrug ovih Uputa

Cilj ovog dokumenta je pružiti upute za provjeru podataka relevantnih za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica i za akreditaciju verifikatora koji provode takvu verifikaciju. Za verifikaciju takvih podataka daje sljedeće informacije:

- Što bi verifikator trebao provjeriti prilikom verifikacije relevantnih podataka;
- Koja bi načela verifikator trebao primijeniti prilikom verifikacije;
- Koraci verifikacijskog postupka i posebna pravila koja se primjenjuju prilikom verifikacije relevantnih podataka;
- Akreditacija verifikatora koji provode takvu verifikaciju, kao i posebni zahtjevi za kompetentnost i nepristranost koji se primjenjuju.

Ovaj dokument je relevantan za verifikaciju referentnih podataka o dodjeli za postojeća i nova postrojenja¹⁰ koja ispunjavaju uvjete za besplatnu dodjelu i žele podnijeti zahtjev za besplatnu dodjelu, kao i za nova postrojenja u 4. razdoblju trgovanja EU ETS-a (odjeljak 3). Također sadrži i informacije o verifikaciji godišnjih podataka o aktivnosti.

¹⁰ Nova postrojenja koji se uključuju 2019. i 2020. godine podnose zahtjev u okviru CIM-ova 3. razdoblja trgovanja za te dvije godine i prema FAR-u 4. razdoblja za prvih 5 godina 4. razdoblja i kasnije.

Pozivanje ovoga dokumenta na određene članke odnosi se uglavnom na revidiranu EU ETS direktivu (iz 2018. godine), FAR i AVR. Pregled najvažnijih izmjena ove Upute u odnosu na njezinu verziju iz 2011., koja je izrađena za 3. razdoblje trgovanja, nalazi se u Prilogu 5. Valja napomenuti da se sadržaj ove Upute značajno promijenio zbog novih pravila u revidiranoj Uredbi ETS, revidiranom AVR-u i FAR-u.

1.4 Dostupne informacije

Ove Upute nisu samodostatan dokument. Temelje se na AVR-u, FAR-u i drugim relevantnim propisima i trebalo bi ih čitati zajedno s drugim dokumentima s uputama. Donose pojašnjenja kako treba primijeniti te druge dokumente u kontekstu prikupljanja podataka i izvješćivanja o podacima relevantnim za besplatnu dodjelu te ažuriranja referentnih vrijednosti.

Budući da verifikacija podataka vezanih uz FAR slijedi opća pravila verifikacije prema AVR-u, podrazumijeva se da je čitatelj ovih Uputa upoznat s nizom uputa koje su dane za AVR¹¹, posebno Upute s objašnjenjima za AVR (EGD I). Nadalje, čitatelj bi trebao biti upoznat s osnovnim načelima praćenja i izvješćivanja u okviru EU ETS-a kako se zahtijeva prema Uredbi o praćenju i izvješćivanju (eng. *Monitoring and Reporting Regulation (MRR)*)¹¹te posebno za FAR kao što je navedeno u Uputama br. 5 o praćenju i izvješćivanju u vezi s pravilima o besplatnom dodjeljivanju emisijskih jedinica.

Sljedeće je dokumente nužno uzeti u obzir radi cjelovitog razumijevanja zadataka i uvjeta verifikacije:

- EU ETS direktivu
- Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2019/331 od 19. prosinca 2018. godine o prijelaznim pravilima na razini Unije za usklađenu besplatnu dodjelu emisijskih jedinica na temelju članka 10.a ETS direktive [Pravila o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica] (FAR)
- Druge relevantne propise kao što su Provedbeni akt za ažuriranje referentnih vrijednosti, ažurirani popis sektora i podsektora izloženih riziku od istjecanja ugljika, Provedbeni akt za promjenu razine aktivnosti
- Uredbu Komisije (EU) 2018/2067 o verifikaciji podataka i akreditaciji verifikatora u skladu s Direktivom 2003/87 (AVR)
- EA 6/03: Dokument Europske suradnje na akreditaciji o priznavanju verifikatora vezano za EU ETS direktivu
- Predloške koje je pripremila Komisija za metodološki plan praćenja (eng. *monitoring methodology plan (MMP)*), izvješće o referentnim podacima NIM-

¹¹ Svi materijali s uputama za godišnji nadzor i izvješćivanje u okviru MRR-a i za akreditaciju EU ETS verifikatora i verifikaciju emisija mogu se pronaći na web-mjestu Komisije pod https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_en#tab-0-1.

a (nacionalnih provedbenih mjera), izvješća o novim postrojenjima, te verifikacijska izvješća¹²;

- Upute koje je Komisija pripremila u svrhu prikupljanja podatka, a koje pružaju dodatna tumačenja FAR-a¹². Popis relevantnih uputa uključen je u Prilogu 2.
- Upute koje je Komisija pripremila u vezi s AVR-om. Popis relevantnih uputa uključen je u Prilogu 2.
- Sve relevantne propise i/ili upute države članice u kojoj se nalazi postrojenje.

2 Verifikacija izvješća o referentnim podacima NIM-a

U skladu s člankom 4. stavkom 1. FAR-a, operater koji ispunjava uvjete za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica može podnijeti zahtjev za besplatnu dodjelu nadležnom tijelu do 30. svibnja 2019. godine za pet godina koje počinju 1. siječnja 2021. godine.¹³ Za narednih pet godina, zahtjev je potrebno dostaviti u propisanim rokovima svakih pet godina nakon toga. Zahtjev uključuje:

- Izvješće o referentnim podacima NIM-a koje je akreditirani verifikator verificirao kao zadovoljavajuće. Ovo izvješće sadrži informacije navedene u Prilogu IV. FAR-a koje obuhvaćaju podatke relevantne za postrojenje i potpostrojenja, te ažuriranje referentnih vrijednosti za svaku godinu referentnog razdoblja.¹⁴
- MMP (i povezani dokumenti) koji su temelj izvješća o referentnim podacima. Ovaj plan navodi kako se prikupljaju, prate i izvještavaju podaci za izvješće o referentnim podacima u skladu s FAR-om. Također definira i granice za potpostrojenje postrojenja te mjere osiguravanja kvalitete i mjere unutarnje kontrole. Ako je nadležno tijelo već odobrilo MMP, nije potrebno ponovno ga dostaviti. Više informacija dostupno je u Uputama br. 5 o praćenju i izvješćivanju u vezi s pravilima o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica.
- Verifikacijsko izvješće u kojem su navedeni zaključci verifikacije izvješća o referentnim podacima i, ako nadležno tijelo nije odobrilo MMP, zaključke o MMP-u.

Ako nadležno tijelo koje se bavi dodjelom emisijskih jedinica nije isto nadležno tijelo koje se bavi dozvolama i godišnjim emisijama, može biti korisno da nadležno tijelo koje se bavi raspodjelom zatraži od operatera da dostavi najnoviji odobreni plan

¹² Svi materijali s uputama o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica i odgovarajući predlošci mogu se pronaći na web-mjestu Komisije pod https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/allowances_en#tab-0-1

¹³ Države članice mogu odrediti alternativni datum za podnošenje zahtjeva, ali ne kasnije od 30. lipnja, a ne prije 30. travnja.

¹⁴ Država članica može na temelju nacionalnih administrativnih praksi odlučiti hoće li ovaj dio prijave biti zasebna datoteka u kombinaciji s izvješćem o referentnim podacima NIM-a ili samo izvješće o referentnim podacima NIM-a.

praćenja u okviru MRR-a nadležnom tijelu koje se bavi dodjelom emisijskih jedinica. Ovo nadležno tijelo može zahtijevati dodatne informacije koje je potrebno podnijeti uz zahtjev za svaki pojedinačni slučaj ako su potrebne dodatne informacije kako bi se procijenila cjelovitost i vjerodostojnost podataka.

2.1 Izvješće o referentnim podacima NIM-a

Sadržaj izvješća o referentnim podacima NIM-a definiran je u Prilogu IV. FAR-a. Verifikator provjerava sve podatke navedene u tom izvješću, kao i temeljne podatke koji su upotrijebljeni za sastavljanje izvješća. U izvješću se nalaze dvije skupine ključnih podataka o kojima će verifikator dati svoje mišljenje o tome ima li u njima materijalnih pogrešaka – referentnih podataka korištenih za izračunavanje dodjele emisijskih jedinica i podataka potrebnih za ažuriranje referentne vrijednosti (gdje je relevantno). Referentni podaci NIM-a također uključuju podatke koji su relevantni za ažuriranje referentne vrijednosti tamo gdje se primjenjuje referentna vrijednost: npr. podatke o aktivnosti za svako potpostrojenje s referentnom vrijednošću za proizvod. Ove Upute će stoga sadržavati neke informacije o načinu na koji verifikator procjenjuje takve ažurirane podatke o referentnim vrijednostima u sklopu verifikacije izvješća o referentnim podacima NIM-a.

Tablica 1 u nastavku navedene su informacije o ključnim podacima za koje verifikator daje zaključak, a u Tablica 2 u nastavku navedene su informacije koje verifikator treba ocijeniti u svrhu potvrđivanja ključnih podataka iz Tablica 1.

Tablica 1- ključni podaci o kojima verifikator izražava zaključak

Za besplatnu dodjelu:

Razina aktivnosti za svaku referentnu godinu za svako potpostrojenje. To uključuje (ako je relevantno za postrojenje):

- Razine proizvodnje za potpostrojenja s referentnom vrijednošću za proizvod;
- Količine mjerljive topline prihvatljive za potpostrojenja s referentnom vrijednošću za toplinu i potpostrojenje s daljinskim grijanjem kao rezultat toplinske uravnoteženosti postrojenja;
- Količina energije goriva prihvatljiva za potpostrojenja s referentnom vrijednošću za gorivo;
- Količina emisija prihvatljiva za potpostrojenja s procesnim emisijama;
- Za referentne vrijednosti proizvoda u kojima se primjenjuje zamjenjivost električne energije, relevantna količina električne energije;
- Ako je primjenjivo na postrojenje, dodatni podaci navedeni u odjeljku 2.6. Priloga IV. FAR-a
- Ako je primjenjivo na potpostrojenje s referentnom vrijednošću za proizvod, dodatni podaci navedeni u odjeljku 2.7. Priloga IV. FAR-a

Uz to, **za ažuriranje referentnih vrijednosti** sljedeće:

- Pripisane emisije koje proizlaze iz goriva, procesnih ulaza, mjerljivog ekvivalenta topline, proizvodnje, uvoza ili izvoza otpadnih plinova ili prenesenog CO₂,

Tablica 2 - Podaci za potvrđivanje i provjeru

Za besplatnu dodjelu:

Informacije potrebne za razumijevanje i potvrđivanje podataka u Tablica 1:

- detaljni godišnji verificirani podaci o emisijama na razini postrojenja i po potpostrojenju;
- uravnoteženost uvoza, proizvodnje, potrošnje i izvoza topline na razini cijelog postrojenja;
- pripisivanje energije potpostrojenjima;
- uravnoteženost uvoza, proizvodnje, potrošnje i izvoza električne energije na razini cijelog postrojenja;
- uravnoteženost uvoza, proizvodnje, potrošnje i izvoza otpadnih plinova na razini cijelog postrojenja.

2.2 Uloga metodološkog plana praćenja

MMP pruža operateru osnovu za praćenje i izvješćivanje svih podataka koji se zahtijevaju prema FAR-u, tj. za izračun besplatne dodjele, kao i za ažuriranje referentnih vrijednosti. MMP gleda i unatrag (za referentno razdoblje 2014. - 2018.) i unaprijed (za referentno razdoblje 2019. - 2023. - i dalje), a to utječe na uvjet za podatke „s najvećom mogućom točnošću“ koje verifikator treba uzeti u obzir (vidi odjeljak 2.3).

Kao i plan praćenja u okviru MRR-a, MMP ima za cilj osigurati dosljednost podataka tijekom vremena; to je interni „pravilnik“ koji će slijediti osoblje postrojenja. U tu svrhu nadležno tijelo mora odobriti MMP najkasnije do 31. prosinca 2020. godine. Međutim, za prvo izvješće o referentnim podacima za 2019. godinu¹⁵, FAR pretpostavlja da odobrenje MMP-a nije moguće prije podnošenja verificirane prijave (iako ona pruža mogućnost da države članice mogu zahtijevati odobrenje prije podnošenja zahtjeva za besplatnu dodjelu). U tom slučaju akreditirani verifikator mora potvrditi da je MMP u skladu s FAR-om¹⁶. Validacija u ovom kontekstu znači da verifikator provjerava je li MMP u skladu s FAR-om. To je dio verifikacije izvješća o referentnim podacima i provodi ga verifikator u kombinaciji s procjenom točnosti podataka u izvješću o referentnim podacima. U praksi, verifikator će započeti verifikaciju procjenom MMP-a u odnosu na FAR prije nego što detaljno pregleda podatke i sustave kontrole kvalitete. Svako nepridržavanje FAR-a naknadno utvrđeno tijekom detaljne verifikacije također će se ocjenjivati.

Prilikom verifikacije prvog izvješća o referentnim podacima koje je potrebno podnijeti do 30. svibnja¹⁷ 2019. godine, verifikator se prilikom verifikacije MMP-a usredotočuje na elemente MMP-a koji podupiru povijesne podatke za razdoblje od

¹⁵ FAR pruža državama članicama fleksibilnost da odrede rok između 30. travnja i 30. lipnja te godine.

¹⁶ AVR koristi formulaciju „gdje MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela“.

¹⁷ Država članica može odrediti drugi rok između 30. travnja i 30. lipnja 2019. godine.

2014. do 2018. godine¹⁸. Elementi MMP-a koji se odnose na buduća razdoblja i naknadna razdoblja dodjele bit će podložni procjeni nadležnog tijela kada nadležno tijelo odobri MMP. Upute br. 5 o praćenju i izvješćivanju u vezi s pravilima o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica objašnjavaju različite situacije s MMP-ovima, sadržaj MMP-ova i način na koji bi odobrenje ovih planova od strane nadležnog tijela trebalo funkcionirati.

Međutim, ako tijekom validacije MMP-a u vezi s prvim ciklusom dodjele verifikator utvrdi bilo kakve jasne neusklađenosti s FAR-om u elementima koji se odnose na budućnost, verifikator o njima treba izvijestiti u izvješću o verifikaciji kako bi skrenuo pozornost nadležnog tijela na činjenicu da će se u sljedećem ciklusu izvješćivanja možda morati izvršiti promjene u MMP-u.

Ova validacija će imati utjecaj na vrijeme potrebno za verifikaciju i provedene aktivnosti, uključujući provjere koje će verifikator izvršiti i način na koji će verifikator izvijestiti o svojim zaključcima jer će verifikacijsko izvješće uključivati i validaciju MMP-a i verifikaciju izvješća o referentnim podacima.

U svim drugim slučajevima potrebno je da nadležno tijelo prethodno odobri MMP. Verifikator će u tom slučaju uzeti odobreni MMP kao početnu točku za procjenu ima li u izvješću o referentnim podacima materijalnih pogrešaka. Za daljnje informacije pogledajte odjeljak 6.2.

2.3 Postizanje podataka „najveće ostvarive točnosti“

U članku 7. i Prilogu VII. FAR-a zahtijeva se da operateri u svojim izvješćima o referentnim podacima koriste podatke „s najvećom mogućom točnošću“. Hijerarhija najtočnijih izvora podataka definirana je u odjeljku 4. Priloga VII. FAR-a za svaki od elemenata procesa prikupljanja podataka prema FAR-u. Sažetak se nalazi u odjeljku 10 - Prilogu 3. ovih Uputa. Opširnija se pojašnjenja o toj hijerarhiji mogu naći u Uputama br. 5.

Verifikatori trebaju razmotriti kontekst u kojem se podaci prikupljaju kako bi procijenili zadovoljavaju li podaci koji su predstavljeni definiciju „najveće moguće točnosti“. Postoje različiti scenariji. Za povijesne podatke koji će se koristiti za referentno razdoblje od 2014. do 2018. godine, operater će koristiti podatke koji su već u njegovoj arhivi. Tamo gdje postoji više mogućnosti za podatke koji se mogu koristiti, koriste se podaci s karakteristikama iz gornje hijerarhije, osim ako se može opravdati korištenje izvora podataka nižeg reda. Za podatke koji se prikupljaju tijekom vremena do sljedećeg procesa prikupljanja podataka za dodjelu 2024. godine i u budućim ciklusima, MMP će odrediti koji pristup operater namjerava koristiti za prikupljanje tih podataka. Verifikatori upotrebljavaju različite pristupe prilikom procjene izvora podataka u različitim scenarijima. Za više informacije o provjerama koje verifikator izvršava pogledajte odjeljak 7.

¹⁸ Izvješće o referentnim podacima koje treba podnijeti 2019. godine odnosi se na referentno razdoblje od 2014. do 2018. godine. Stoga verifikator mora potvrditi da je MMP na kojem se temelje ti podaci u skladu s FAR-om za to „referentno razdoblje“.

3 Verifikacija podataka o novim postrojenjima

Novo postrojenje koji se želi prijaviti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica za 4. razdoblje trgovanja mora podnijeti nadležnom tijelu zahtjev nakon početka redovnog rada postrojenja. Prilikom podnošenja zahtjeva za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica operater treba dostaviti:

- Sve relevantne informacije (za zahtjev za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica) i izvješće o podacima novog postrojenja koje sadrži podatke potrebne u skladu s Prilogom IV. FAR-a za svako potpostrojenje zasebno. Izvješće o novom postrojenju se odnosi na prvu kalendarsku godinu od početka redovnog rada.
- MMP odobren od strane nadležnog tijela
- Verifikacijsko izvješće koje sadrži zaključke o izvješću o podacima novog postrojenja.

U zahtjevu je potrebno navesti datum početka redovnog rada. Postupak verifikacije izvješća o novom postrojenju jednak je kao i postupak verifikacije izvješća o referentnim podacima NIM-a. Verifikator će provoditi slične provjere i aktivnosti kako bi procijenio ima li u izvješću o podacima novog postrojenja materijalnih pogrešaka i kako bi napravio provjeru provedbe MMP-a. Međutim, postoje određeni elementi koji se tiču novih postrojenja koje će verifikator morati razmotriti. To uključuje, na primjer, procjenu datuma početka redovnog rada. Ako se verifikacija novih postrojenja razlikuje od verifikacije izvješća o referentnim podacima NIM-a, to će biti navedeno u ovim Uputama.

4 Verifikacija godišnjih podataka o aktivnosti

Ovaj je odjeljak namjerno prazan i bit će ažuriran u kasnijoj verziji – nakon što se dostave pravila o godišnjem izvješćivanju o aktivnostima.

5 Akreditacija verifikatora

5.1 Akreditacija

Budući da su uvjeti za verifikaciju podataka relevantnih za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica uključeni u AVR, pristupi i uvjeti za godišnju verifikaciju emisija također se primjenjuju na verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica, osim ako nije izričito drugačije navedeno u AVR-u. To se također odnosi na akreditaciju verifikatora koji provode verifikaciju podataka o dodjeli. Verifikator je pravna osoba ili dio druge pravne osobe koja provodi aktivnosti verifikacije u skladu s

AVR-om i koja je akreditirana od strane nacionalnog akreditacijskog tijela u skladu s Uredbom o akreditaciji 765/2008 i AVR-om¹⁹.

Prema članku 44. AVR-a, verifikator koji želi izvršiti verifikaciju izvješća o referentnim podacima mora biti akreditiran za sljedeće opsege:

- Opseg 98. iz Priloga 1. AVR-a (druge aktivnosti sukladno članku 10.a Direktive 2003/87/EZ). To je područje primjene koje se odnosi na verifikaciju podataka relevantnih za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica. To uključuje verifikaciju izvješća o referentnim podacima, izvješća s podacima o novim postrojenjima i podatke o godišnjoj razini aktivnosti, i
- opseg aktivnosti tehničkog sektora iz Priloga I. AVR-a za koji verifikator provodi verifikaciju. Postrojenje može zahtijevati da verifikator bude akreditiran za opsege višestrukih sektora, ako postrojenje provodi više od jedne od aktivnosti navedenih u Prilogu I. Direktive.

Primjerice, ako je postrojenje tvornica cementa, verifikator treba biti akreditiran barem za opseg 6 koji uključuje proizvodnju cementa i opseg 98.

Akreditacija verifikatora mora biti odobrena, i još uvijek valjana, u trenutku kada se verifikacijsko izvješće izdaje operateru.

Isti koraci i postupci u postupku akreditacije primjenjuju se na akreditaciju verifikatora koji žele provoditi verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli kao što se primjenjuju na akreditaciju u odnosu na verifikaciju godišnjih emisija. Nacionalno akreditacijsko tijelo (eng. *national accreditation body* (NAB)) mora ocijeniti da li verifikator i njegovo osoblje koje provodi aktivnosti verifikacije:

- imaju kompetencije za provođenje verifikacije i razumijevanje zahtjeva FAR-a;
- provode verifikaciju u skladu s AVR-om;
- ispunjavaju uvjete iz poglavlja III. AVR-a koji obuhvaćaju kompetentnost, nepristranost, postupke, dokumentaciju i daljnje uvjete navedene u normi EN ISO 14065.

Nakon što je akreditacija odobrena, NAB će pratiti rad i kompetencije verifikatora kroz godišnji nadzor i ponovno ocjenjivanje. Uvjeti AVR-a o nadzoru i ponovnom ocjenjivanju koji se koriste za verifikatore aktivne u verifikaciji godišnjih emisija također će se primjenjivati na nadzor verifikatora koji provode verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli. Članak 54. AVR-a regulira kada NAB može izreći sankcije kao što su suspenzija, povlačenje uvjerenja o akreditaciji ili smanjenje opsega. Više smjernica dano je u poglavlju 6. Uputa s objašnjenjima za AVR (EGD I).

¹⁹ AVR dopušta državi članici da uspostavi sustav certificiranja pod uvjetom da verifikatori ispunjavaju iste uvjete kao i akreditirani verifikatori. Trenutačno nijedna država članica ne primjenjuje certifikaciju. Stoga se uvjeti za certifikaciju u AVR-u ne razmatraju dalje u ovim Uputama.

5.2 Zahtjevi u pogledu kompetencija verifikatora

Verifikator i njegovo osoblje uključeno u aktivnosti verifikacije moraju imati kompetencije za provođenje verifikacije. Kompetencije nisu samo znanje, već i vještine primjene tog znanja i provođenje propisanih aktivnosti. AVR sadrži zahtjeve specifične za EU ETS za kompetencije verifikacijskog tima u cjelini, kao i za pojedinačne auditore prema EU ETS direktivi, vodeće auditore prema EU ETS direktivi i tehničke stručnjake.

Auditori prema EU ETS direktivi i vodeći auditori prema EU ETS direktivi koji provode verifikaciju podataka o dodjeli trebaju imati:

- poznavanje Direktive, FAR-a, AVR-a i primjenjivih smjernica i zakona koje je izdala Komisija i država članica u kojoj verifikator provodi verifikaciju. To uključuje zakone i smjernice spomenute u odjeljcima 1.2, 1.4 i 9 (Prilog 2.) ovih Uputa.
- Znanje i iskustvo u području revizije podataka i informacija.
- Sposobnosti za obavljanje aktivnosti povezanih s verifikacijom.
- Znanje i iskustvo povezane s tehničkim aspektima praćenja i izvješćivanja specifičnima za predmetni sektor koji su relevantni za određeni opseg akreditacije. To ne uključuje samo sektor u kojem je operater aktivan, već i aspekte praćenja i izvješćivanja u vezi s podacima o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica.

Zahtjevi za vodeće auditore prema EU ETS direktivi navedeni su u članku 39. AVR-a. Vodeći auditor prema EU ETS direktivi ispunjava zahtjeve u pogledu kompetencija auditora prema EU ETS direktivi i dokazuje da je sposoban voditi verifikacijski tim i snositi odgovornost za obavljanje verifikacijskih aktivnosti i donošenje verifikacijskih zaključaka.

Zahtjevi za verifikacijski tim (npr. o sastavu i kompetencijama) navedeni su u članku 37. AVR-a. Svaki član tima jasno razumije svoju ulogu u postupku verifikacije i može učinkovito komunicirati na jeziku potrebnom za obavljanje svojih posebnih zadataka. U tom članku navedeni su i zahtjevi u pogledu kompetencija verifikacijskog tima kao cjeline:

- Verifikacijski tim sastoji se od najmanje jedne osobe koja ima tehničke kompetencije i znanja potrebna za ocjenjivanje aktivnosti postrojenja u predmetnom sektoru te za postupak nadzora i izvješćivanja za taj sektor. Za daljnje informacije pogledajte KGN II.7 AVR-a.
- Ako verifikator provodi verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli, u timu se nalazi najmanje jedna osoba koja posjeduje kompetencije i znanje o prikupljanju i praćenju podataka relevantnih za besplatnu dodjelu te izvješćivanju o njima.
- Najmanje jedna osoba u verifikacijskom timu može učinkovito komunicirati na jeziku potrebnom za verifikaciju izvješća operatera.

KGN II.7 AVR-a objašnjava specifične zahtjeve za verifikatore koji provode verifikaciju

godišnjih emisija. Ti zahtjevi se također odnose na verifikatore koji provode verifikaciju podataka o dodjeli. U sljedećim odjeljcima ovih Uputa opisani su zahtjevi za ocjenjivanje MMP-ova i izvješća o referentnim podacima ili izvješća s podacima o novim postrojenjima. NAB-ovi i verifikatori moraju biti svjesni svih dodatnih zahtjeva u pogledu kompetencija potrebnih za dovršenje utvrđenih aktivnosti i donijeti sve potrebne odredbe kako bi se osiguralo da su ti zahtjevi u pogledu kompetencija ispunjeni. Primjeri dodatnih kompetencija potrebnih za auditore i verifikacijske timove koji provjeravaju podatke o besplatnoj dodjeli uključeni su u odjeljak 7.2. Dodatne kompetencije ovisit će o okolnostima pojedinačnog postrojenja i referentnim vrijednostima koje se primjenjuju. Za procjenu podataka relevantnih za potpostrojenje s referentnom vrijednošću za toplinu može biti potreban različiti skup vještina u usporedbi s procjenom podataka u odnosu na referentnu vrijednost za gorivo ili potpostrojenje s procesnim emisijama. Za potpostrojenje s referentnom vrijednošću za proizvod pogotovo, fokus rada (razina aktivnosti) mogao bi biti područje kojim se verifikatori obično ne bave prilikom godišnjih verifikacija emisija²⁰. Stoga može biti potrebno dodatno tehničko razumijevanje detalja proizvodnog procesa kako bi se osiguralo da se proizvod dodijeli ispravnoj referentnoj vrijednosti itd.

Kao i kod verifikacije godišnjih emisija, svaka verifikacija FAR-a mora uključivati pregled neovisnog pregledavatelja koji mora ispunjavati zahtjeve utvrđene u članku 39. AVR-a. Neovisni pregled obuhvaća cjelokupni postupak verifikacije uključujući ocjenjivanje i validaciju MMP-a ako je potrebno. Za daljnje informacije pogledajte KGN II.7 AVR-a.

Ako je auditoru prema EU ETS direktivi, vodećem auditoru prema EU ETS direktivi ili neovisnom pregledavatelju potrebna pomoć u vezi s određenim područjem, tehnički stručnjak može se pridružiti verifikacijskom timu kako bi osigurao stručnost i detaljno znanje iz tog područja. Kao što je objašnjeno u KGN II.7 AVR-a, to se može odnositi na sve vrste pitanja. U vezi s verifikacijom podataka o besplatnoj dodjeli, tehnički stručnjaci bi mogli biti posebno korisni za više tehničkih pitanja u pojedinačnim postrojenjima, kao što su:

- određivanje količina proizvoda kroz masenu bilancu;
- mjerenje pare/topline i računovodstvo te pravila o pripisivanju emisija kogeneracijskim postrojenjima²¹,
- U odnosu na pripisivanje potpostrojenjima prema odjeljku 3.2(1)(b) Priloga VII. FAR-a: verifikacija „procjena na temelju omjera predmetnih slobodnih reakcijskih entalpija kemijskih reakcija ili na temelju drugog prikladnog ključa dodjele koji počiva na znanstveno utemeljenoj metodologiji“.

²⁰ Godišnja verifikacija emisija vjerojatno je već obuhvaćala provjere količine goriva i materijala te neto kalorijske vrijednosti (NKV); ovi parametri se također unose u osnovne podatke o razini aktivnosti za potpostrojenja za gorivo i potpostrojenja s procesnim emisijama; na sličan način, elementi podataka o razini aktivnosti potpostrojenja za toplinsku energiju mogu se također provjeravati, gdje je to relevantno za godišnja izvješća o emisijama

²¹ Kombinirana proizvodnja topline i energije koja se naziva i kogeneracijom.

- U odnosu na mjerne instrumente ili postupke koji su izvan vlastite kontrole operatera prema odjeljku 3.3(c) Priloga VII. FAR-a: procjena *„empirijskih korelacija“* dobivenih od trećih strana, kao što su dobavljači opreme, pružatelji inženjerskih usluga ili akreditirani laboratoriji.
- U odnosu na neizravne metode utvrđivanja prema odjeljku 3.3. Priloga VII. FAR-a: verifikacija izračuna na temelju:
 - „poznatog kemijskog ili fizikalnog procesa, primjenom odgovarajućih prihvaćenih vrijednosti iz literature za kemijska i fizikalna svojstva predmetnih tvari, odgovarajućih stehiometrijskih faktora i termodinamičkih svojstava kao što su reakcijske entalpije“
 - „podataka o konstrukciji postrojenja kao što su energetske učinkovitosti tehničkih jedinica ili izračunana potrošnja energije po jedinici proizvoda“
 - „empirijskih ispitivanja za utvrđivanje vrijednosti procjene za traženi skup podataka iz neumjerene opreme ili podataka dokumentiranih u protokolima za proizvodnju“

S obzirom na kratak vremenski okvir za verifikaciju prvog izvješća o referentnim podacima, to posebno može biti potrebno kada verifikator ne može pravovremeno razviti sve relevantne kompetencije među svojim osobljem. Tehnički stručnjak treba imati:

- kompetencije i stručno znanje potrebne za pružanje djelotvorne pomoći auditoru prema EU ETS direktivi i vodećem auditoru prema EU ETS direktivi ili neovisnom pregledavatelju, prema potrebi, u vezi s predmetom za koji se traže njegovo znanje i stručnost;
- dovoljno znanja o zakonodavstvu relevantnom za EU ETS direktivu uključujući FAR-u i primjenjivim smjernicama, reviziji podataka i informacija te aktivnostima potrebnima za obavljanje dodijeljenih mu zadataka. Tehnički stručnjak ne mora posjedovati potpune kompetencije u svim tim pitanjima, ali ih treba razumjeti u dovoljnoj mjeri da bi mogao osigurati potrebnu potporu tijekom verifikacije.

Članak 36. AVR-a zahtijeva da verifikator utvrđuje, dokumentira, provodi i održava kompetencijski postupak kako bi osigurao da kompletno osoblje zaduženo za verifikacijske aktivnosti ima kompetencije za dodijeljene mu zadatke. Takav kompetencijski postupak uključuje utvrđivanje općih i posebnih kriterija kompetentnosti za svaku osobu koja je uključena u verifikaciju, osposobljavanje, praćenje rada osoblja, itd. Za daljnja objašnjenja pogledajte poglavlje 5. EGD I. AVR-a, upute s objašnjenjima za verifikaciju prema EU ETS-u. Verifikator treba osigurati da se elementi njegovog kontinuiranog kompetencijskog postupka ažuriraju kako bi se obuhvatio FAR, upotreba povezanih obrazaca i relevantnih smjernica. Kompetencijski postupak treba biti osmišljen na način da verifikator može odabrati kompetentni tim koji uključuje vodeće auditore prema EU ETS direktivi, auditore prema EU ETS direktivi i, po potrebi, tehničke stručnjake.

5.3 Zahtjevi u pogledu nepristranosti verifikatora

AVR sadrži posebne odredbe EU ETS-a o nepristranosti i neovisnosti verifikatora i njegovog osoblja koje provodi aktivnosti verifikacije. Ove odredbe uključuju ograničenja i zabrane i za verifikatora i za njegovo osoblje. Verifikator mora biti neovisan od operatera i tijela koja trguju emisijskim jedinicama. Objašnjenje primjenjivih zahtjeva nepristranosti dano je u poglavlju 5. EGD I. AVR-a.

Što se tiče verifikacije godišnjih emisija, verifikacija podataka o besplatnoj dodjeli znači da pružanje tehničke podrške / savjetovanja operateru u vezi s njegovim postupkom računovodstva prema FAR-u nije dopušteno. Verifikator ili bilo koji dio iste pravne osobe ne smije pružati usluge za razvoj dijela postupka praćenja i izvješćivanja koji je opisan u MMP-u, uključujući razvoj metodologije praćenja, izvješće o referentnim vrijednostima, izvješće s podacima o novim postrojenjima i izradu nacrtu samog plana. To uključuje savjete o bilo kojem elementu odobrenog MMP-a, uključujući savjetovanje o uspostavljanju kontrolnih aktivnosti i postupaka koji su navedeni u MMP-u.

Verifikator ili bilo koji dio iste pravne osobe koji pruža tehničku pomoć za razvoj ili održavanje sustava koji se primjenjuje za prikupljanje, praćenje i izvješćivanje o podacima o dodjeli emisijskih jedinica, uključujući sustave za upravljanje podacima itd., bio bi u sukobu interesa.

Prethodno navedeni elementi nisu iscrpni. To znači da druge aktivnosti također mogu dovesti do neprihvatljivog rizika za nepristranost. Daljnje smjernice o zahtjevima u pogledu nepristranosti i načinu uspostave postupka za osiguravanje stalne nepristranosti i neovisnosti navedene su u poglavlju 5. EGD I. AVR-a.

Za prvi ciklus verifikacije izvješća o referentnim podacima prema FAR-u u 2019. godini, validacija MMP-a od strane verifikatora ne smatra se kompromisom u pogledu neovisnosti i nepristranosti jer je to provjera protivna uvjetima FAR-a, a ne odobrenje jedinstvene metodologije razvijene od strane operatera. Provjera usklađenosti s temeljnim propisima uobičajeni je dio rada verifikatora i dio verifikacije izvješća o referentnim podacima koje je potrebno dostaviti do 30. svibnja 2019. godine. Usredotočuje se na elemente MMP-a koji su povezani s dijelom MMP-a koji gleda unatrag, tj. elemente MMP-a koji podupiru podatke koji se odnose na referentno razdoblje od 2014. do 2018. godine. Zbog vremenskog rasporeda prvog ciklusa za 4. razdoblje trgovanja, ovaj zahtjev je puni i jasn zadatak o kojem verifikator podnosi ocjenu i izvješće.

5.4 Uvjeti razmjene informacija

Poglavlje VI. AVR-a sadrži zahtjeve za razmjenu informacija između nacionalnih akreditacijskih tijela i nadležnih tijela. Ti se zahtjevi primjenjuju i na pitanja koja se odnose na verifikatore koji su aktivni u verifikaciji izvješća o referentnim podacima, izvješća o novim postrojenjima i podatke o godišnjoj razini aktivnosti. To znači da:

- Verifikatori koji provode verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica trebaju dostaviti obavijest NAB-u o svom planiranom vremenu, mjestu verifikacije i pojedinostima o operaterima koje verificiraju do 15.

studenoga svake godine, ako su ti podaci dostupni. Ako naknadno dođe do promjene tih podataka ili ako se radi o verifikaciji izvješća o referentnim podacima za 2019. godinu²², verifikator mora dostaviti obavijest o svojim planovima u vremenskom okviru dogovorenom s NAB-om (članak 77. AVR-a);

- NAB-ovi do 31. prosinca nadležnom tijelu države u kojoj verifikator koje je akreditirao taj NAB provode verifikaciju podataka o dodjeli emisijskih jedinica dostavlja program rada. Program rada sadrži informacije o njihovim planiranim aktivnostima u odnosu na te verifikatore. Ako dođe do promjena planiranih aktivnosti, ažurirani program rada potrebno je dostaviti do 31. siječnja (članak 71. stavak 1. AVR-a).
- NAB-ovi do 1. lipnja nadležnom tijelu države u kojoj verifikator koje je akreditirao taj NAB provode verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica dostavlja izvješće o upravljanju. To izvješće sadrži informacije o aktivnostima NAB-a u odnosu na te verifikatore. To uključuje, na primjer, podatke o akreditaciji, promjene u opsegu, sažetak rezultata nadzora i aktivnosti ponovnog ocjenjivanja (članak 71. stavak 3. AVR-a).
- NAB-ovi moraju podijeliti informacije o administrativnim mjerama nametnutim verifikatorima s nadležnim tijelom države u kojoj verifikatori koje je akreditirao taj NAB provode verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica kao i s nadležnim tijelom države u kojoj su ti verifikatori uspostavljeni (članak 72. AVR-a).
- Nadležna tijela države članice u kojoj verifikator provodi verifikaciju podataka o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica NAB-u koji je akreditirao tog verifikatora dostavlja izvješće o razmjeni informacija. Izvješće o razmjeni informacija uključuje informacije o pitanjima koja su utvrđena tijekom ocjene izvješća o referentnim podacima, izvješća o novim postrojenjima i godišnja izvješća o razini aktivnosti, zajedno s odgovarajućim izvješćima o verifikaciji. Također može uključivati informacije o pitanjima utvrđenim tijekom inspekcije, procjenu interne verifikacijske dokumentacije verifikatora u skladu s člankom 26. stavkom 3. AVR-a ili informacije o prigovorima. Preporučeni datum za podnošenje takvog izvješća je 30. rujna.

Više informacija za razumijevanje zahtjeva u pogledu razmjene informacija i upotrebe obrazaca Komisije za prethodno spomenuta izvješća mogu se pronaći u poglavlju 10. EGD I AVR-a i KGN II.10 AVR-a o razmjeni informacija.

²² Za verifikaciju izvješća o referentnim podacima u 2019. godini obavješćivanje neće biti moguće izvršiti do 15. studenoga 2018. godine.

6 Postupak verifikacije

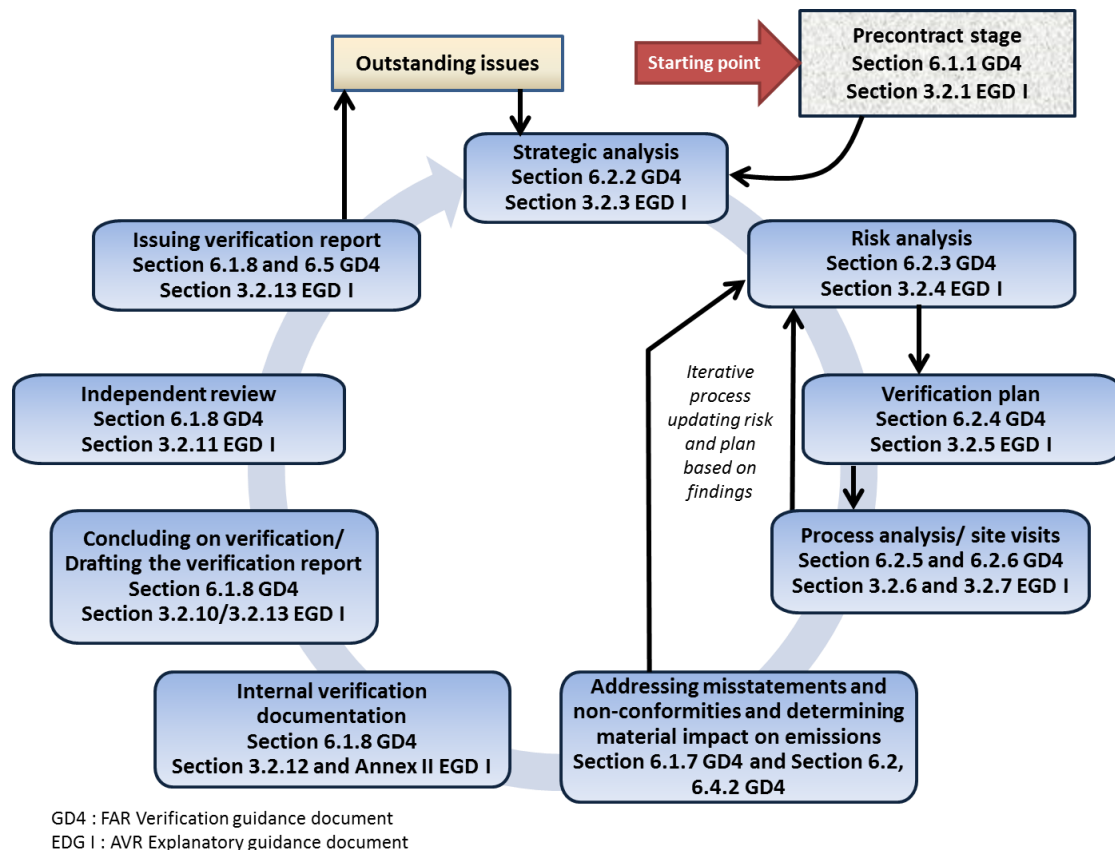
6.1 Opći pristup

U načelu, verifikacija izvješća s referentnim podacima prema FAR-u slijedi pristup prikazan u II. poglavlju AVR-a. Postupak je u skladu s pristupom koji je već korišten za verifikaciju godišnjih podataka o emisijama koji čine jedan od ulaza u izvješća o referentnim podacima. Ovaj pristup olakšava učinkovitu verifikaciju podataka potrebnih za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica (npr. za potpostrojenja za proizvode i toplinu).

Prilikom obavljanja aktivnosti potrebnih za verifikaciju referentnih podataka, verifikator će uzeti u obzir da emisije na razini postrojenja nisu predmet verifikacije, već su to povijesne razine aktivnosti na razini potpostrojenja i drugi relevantni podaci. Za verifikaciju podataka potpostrojenja s referentnom vrijednošću za gorivo i potpostrojenja s procesnim emisijama to bi moglo značiti ponavljanje određenog dijela posla koji se obavlja tijekom godišnje verifikacije podataka o gorivu i procesnim emisijama ako su ti podaci različito strukturirani za potpostrojenja.

Nadalje, razmatraju se zahtjevi u MMP-u, a ne godišnji plana praćenja emisija. Kao što je objašnjeno u odjeljku 2.2, u nekim slučajevima nadležno tijelo možda nije odobrilo MMP prije početka verifikacije. U tim slučajevima verifikator je također dužan validirati MMP u odnosu na zahtjeve koje postavlja FAR. Ako se utvrdi nesukladnost, operater je dužan ažurirati MMP i povezani skup podataka.

Primjenjujući ta razmatranja, glavne aktivnosti navedene na donjoj slici treba izvršiti tijekom verifikacije. Te su aktivnosti međusobno povezane i međusobno ovisne. To znači da nalazi tijekom postupka verifikacije mogu rezultirati potrebom preispitivanja jednog ili više koraka koji su poduzeti ranije u postupku verifikacije i naknadno prilagođavanje tih koraka.

Slika 2 - Verifikacijski ciklus

6.1.1 Predugovorne obveze

Prema AVR-u, temeljem dokumentacije koju je dostavio operater postrojenja, verifikator analizira je li u stanju provesti verifikacijske zadatke za predmetno postrojenje. Kako bi donio valjan zaključak, verifikator mora odlučiti *inter alia* posjeduje li potrebnu akreditaciju za primjenjive opsege rada; i posjeduje li kompetencije, osoblje i resurse da bi okupio verifikacijski tim prikladan za predmetno postrojenje.

Nadalje, verifikator procjenjuje je li dovoljno vremena namijenjeno za provedbu verifikacijskih zadataka. Verifikator bi trebao osigurati da opseg verifikacijskog rada i vrijeme predviđeno u ugovoru budu u skladu s utvrđenim rizicima verifikacije. Nedostatno ugovoreno vrijeme ne može se koristiti za smanjenje opsega posla potrebnog za zadovoljavajuće obavljanje verifikacije u skladu s njezinim rizicima. Prilikom određivanja vremena potrebnog za verifikaciju, verifikator će uzeti u obzir čimbenike, uključujući složenost postrojenja, broj i prirodu primjenjivih referentnih vrijednosti i složenost pojedinačnih potpostrojenja. Verifikator će također ocijeniti je li operater dostavio dovoljno dokumentacije za sastavljanje ponude, te može li poslovni rizik povezan s verifikacijom biti dostatno ublažen uz pripremu odgovarajućeg verifikacijskog pristupa. Dokumenti koje treba dostaviti operater najmanje obuhvaćaju:

- MMP (i dokaze o odobrenju od strane nadležnog tijela, ako je relevantno);

- dozvolu za godišnje emisije stakleničkih plinova za postrojenje i s njome povezani odobreni plan praćenja;
- opis postrojenja (uključujući jednostavan dijagram toka, ako pomaže poboljšati jasnoću) ako to nije uključeno u jedan od gore navedenih dokumenata;
- verificirana izvješća o emisijama i izvještaji o verifikaciji (ako su to odvojeni dokumenti) za referentne godine i komentar na sve ispravke učinjene na relevantnim podacima nakon podnošenja verificiranog izvješća nadležnom tijelu;
- verificirano izvješće o referentnim podacima prema FAR-u za prethodno razdoblje dodjele (nije primjenjivo na prvo izvješće o referentnim podacima za 2019. godinu);
- Izvješće o referentnim podacima prema FAR-u (u formatu koji se primjenjuje u državi članici u kojoj se nalazi postrojenje);

Ovisno o vremenu uspostavljanja ugovora,²³ izvješće o referentnim podacima prema FAR-u ili posljednje verificirano izvješće o emisijama možda neće biti dostupno u predugovornom stadiju. U takvim situacijama verifikator može upotrijebiti izvješća o referentnim podacima iz prethodnog ciklusa dodjele i godišnje verificirane izvještaje o emisijama iz ranijih godina. Nakon što izvješća o tekućem razdoblju postanu dostupna, verifikator će morati ponovno ocijeniti informacije kako bi osigurao da su ugovoreno vrijeme i verifikacijski plan još uvijek prikladni.

Tijekom predugovornog stadija verifikator potpisuje ugovor s operaterom. Članak 9. AVR-a i EA 6/03 sadrže zahtjeve u pogledu uključivanja određenih uvjeta u ugovor. Jedan od ključnih aspekata ugovora je vremenski raspored. Predviđeno vrijeme ne može biti fiksni broj; ako tijekom detaljne verifikacije verifikator utvrdi da je potrebno dodatno vrijeme da bi se na ispravan način izvršile potrebne aktivnosti, vremenski raspored prvotno predviđen u ponudi potrebno je prilagoditi sukladno tome. Stoga, ugovor mora sadržavati odredbu o tom prilagođavanju. Za daljnje informacije o vremenskom rasporedu pogledajte KGN II.12 AVR-a.

6.1.2 Strateška analiza

Prema članku 11. AVR-a, verifikator na temelju informacija dobivenih od operatera analizira vrstu, opseg i složenost verifikacijskih aktivnosti koje je potrebno izvršiti. Verifikator utvrđuje način na koji je operater prikupio i odredio podatke o besplatnoj dodjeli (i podatke o referentnim vrijednostima, ako su relevantni) koje treba verificirati. Uz prethodno navedene dokumente, informacije trebaju uključivati i ostale relevantne informacije uključujući:

²³ Iz pragmatičnih razloga o ugovoru će se vjerojatno pregovarati mnogo prije isteka godine za relevantne cikluse izvješćivanja, stoga, realno gledajući, možda neće biti moguće pregledati kopiju referentnog izvješća (čak i kao nacrt) u vrijeme kada se provodi procjena prije verifikacijskog angažmana; a čekanje pregovora o ugovoru dok nacrt izvješća nije dostupan znači da operateri možda neće moći angažirati verifikatora na vrijeme prije roka za podnošenje.

- Dozvolu za godišnje emisije stakleničkih plinova i ostale dozvole u pogledu okoliša, ako pružaju relevantne informacije o proizvodnim procesima;
- kopije dokumentiranih postupaka povezanih s MMP-om o, na primjer:
 - Dodjeli odgovornosti za praćenje i izvješćivanje;
 - Redovitom ocjenjivanju prikladnosti MMP-a i učinkovitosti praćenja;
 - Vođenju evidencije o oznakama NACE i PRODCOM, te proizvodima koji se proizvode u svakom od potpostrojenja;
 - Vođenju evidencije o izmjenama MMP-a;
- Aktivnostima protoka podataka i aktivnostima kontrole da bi se osiguralo da podaci ne sadrže anomalije, uključujući u odnosu na:
 - Interne preglede i potvrđivanje podataka;
 - Ispravke i korektivne radnje;
 - Osiguranje kvalitete sustava informacijske tehnologije i mjernih sustava;
 - Kontrolu nad postupcima koje obavljaju vanjski izvođači;
 - Kontrolu nad dokumentima i evidencijama;
- Procjenu rizika operatera;
- Sve ostale relevantne informacije koju pomažu verifikatoru u razumijevanju aktivnosti koje se obavljaju u predmetnom postrojenju.

Prilikom analize informacija, verifikator će posebno razmotriti složenost obračuna za pojedina potpostrojenja i način na koji su im agregirani podaci raspodijeljeni, primjenjivu referentnu vrijednost, posebne detalje o pristupu izračunu itd. navedene u MMP-u te povezane aktivnosti protoka podataka i unutarnje kontrole.

Uz to, ako MMP navodi različite unutarnje kontrole za podatke koji su bili pod kontrolom MP-a za prethodno godišnje izvješćivanje i verifikaciju, verifikator mora utvrditi zašto su kontrole različite i da li to utječe na bilo koji podatak koji je prethodno bio verificiran.

Ako je verifikator tijekom prethodnih godina proveo verifikaciju relevantnih godišnjih izvješća o emisijama ili godišnjih podataka o aktivnostima za isto postrojenje, verifikator će u sklopu strateške analize procijeniti koje dokaze i podatke već posjeduje u svojoj internoj verifikacijskoj dokumentaciji za godine izvješćivanja koje se ocjenjuju za polaznu osnovu kako bi se osiguralo učinkovito provođenje verifikacije povijesnih referentnih podataka. Na primjer, neki podaci o potpostrojenjima za gorivo i procesne emisije vjerojatno su već bili ocijenjeni tijekom godišnjih verifikacija emisija (npr. količine goriva/materijala, NKV itd.); povezane instrumentacije već su pregledane, a status održavanja instrumenata itd. već je bio provjeravan tijekom godišnjih obilazaka lokacija. U tim slučajevima, verifikator treba razmotriti u kojoj mjeri ta ranije verifikacije obuhvaćaju podatke koji se provjeravaju za trenutnu osnovicu te da li se opseg ili opsezi ranijih verifikacija podudaraju s trenutnom verifikacijom.

6.1.3 Analiza rizika:

Verifikator mora procijeniti rizik od pogrešaka, neusklađenosti i nesukladnosti, te njihov materijalni učinak na prijavljene podatke. Ishod analize rizika određuje način i mjeru oblikovanja, planiranja i provođenja učinkovite verifikacijskih aktivnosti. Analiza rizika usredotočuje se na utvrđivanje i procjenu dvije vrste rizika, točnije inherentne rizike²⁴ i kontrolne rizike²⁵. Zajedno s rizikom neotkrivanja, ovi rizici čine cjelokupni verifikacijski rizik, tj. rizik da verifikator izrazi neprimjereno verifikacijsko mišljenje. Pogledajte ključne smjernice o analizi rizika za više informacija (KGD II.2 AVR-a).

Prema AVR-u, verifikator će procijeniti vjerojatne inherentne rizike, kontrolne rizike i rizike neotkrivanja na temelju ishoda strateške analize. Uz to, verifikator će procijeniti verifikacijske rizike povezane s

- oslanjanjem na dokaze prikupljene tijekom prethodnih godišnjih pregleda lokacije i razgovora itd. (ako je relevantno) kako bi se utvrdilo jesu li potrebni dodatni posjeti kako bi se olakšalo prikupljanje dokaza; i
- oslanjanjem na dokaze auditora treće strane, kao što su financijski auditori u slučaju informacija o proizvodu.

Analiza rizika je iterativan proces i mora se ažurirati ako aktivnosti detaljne verifikacije tijekom analize procesa pokažu da su rizici veći ili manji od prvotno procijenjenih. U tom slučaju potrebno je ažurirati i plan verifikacije.

6.1.4 Plan verifikacije

Analiza rizika određuje kako verifikator uspostavlja verifikacijski plan koji se sastoji od tri elementa:

- program verifikacije²⁶ u kojem su opisani vrsta i opseg verifikacijskih aktivnosti, kao i vrijeme i način na koji te aktivnosti treba obaviti. Uključuje i planiranje svih aktivnosti. U skladu s člankom 26. AVR-a obrazloženja za isključenje aktivnosti, koja se temelje na analizi rizika verifikatora, moraju se u potpunosti dokumentirati u internoj verifikacijskoj dokumentaciji;

²⁴ Inherentni rizici su povezani s aktivnostima protoka podataka operatera uz pretpostavku da nema povezanih kontrolnih aktivnosti za ublažavanje tih rizika i bez razmatranja kontrolnog okruženja operatera. Primjeri inherentnog rizika uključuju: značajan ručni unos i prijenos podataka; složeni sustavi za upravljanje podacima za prikupljanje i kvantificiranje podataka o proizvodima ili emisijama, višestruka potpostrojenja, složenost i broj korištenih izvora emisija i goriva – posebno ako se odnose na više od jednog potpostrojenja, kvarovi, gašenja ili promjene u proizvodnom procesu itd.

²⁵ Kontrolni rizici povezani su s unutarnjim kontrolnim okruženjem operatera i mogućnošću da interne kontrole ne uspiju ili zakažu. Primjeri kontrolnog rizika uključuju: automatizirane kontrole u sustavu informacijskih tehnologija koje nedostaju ili ne funkcioniraju ispravno, mjerna oprema nije umjerena, unutarnji pregledi podataka i provjere ručnog prijenosa podataka koji se ne provode ili se ne provode uz strogoću koja je potrebna s obzirom na razinu povezanog inherentnog rizika.

²⁶ Program verifikacije nije samo program za posjet lokacije, već treba pružiti dovoljno detalja o planiranim ispitivanjima i aktivnostima kako bi se članovi tima obavijestili o aktivnostima koje treba obaviti.

- plan ispitivanja u kojem su navedeni opseg i metode ispitivanja kontrolnih aktivnosti, kao i postupci za kontrolne aktivnosti;
- plan uzorkovanja podataka u kojem su navedeni opseg i metode uzorkovanja podataka povezani s podatkovnim točkama na kojima se temelje skupni podaci; te ispitivanja koja je potrebno provesti na uzorkovanim podacima.

Pogledajte ključne smjernice o analizi rizika (KGD II.2 AVR-a) za informacije o tome kako analiza rizika utječe na uspostavu plana verifikacije.

6.1.5 Analiza procesa (detaljna verifikacija)

Cilj ovog stadija verifikacije je prikupljanje i dokumentiranje detaljnih dokaza na kojima verifikator može utemeljiti svoje verifikacijsko mišljenje. Tijekom analize procesa verifikator mora provesti plan verifikacije. Tijekom ovog stadija verifikator:

- ocjenjuje provedbu MMP-a: procjenom aktivnosti protoka podataka, kontrolnih aktivnosti i postupaka, te provjerom granica potpostrojenja i primjene metodologija.
- ako je primjenjivo²⁷, ocjenjuje MMP u odnosu na zahtjeve FAR-a kako bi potvrdio da je MMP u skladu sa zahtjevima;
- provodi dokazno testiranje podataka koje se sastoji od verifikacije podataka, analitičkih postupaka i provjere metodologije praćenja/prikupljanja podataka;

Verifikator koristi različite tehnike i metode za provođenje ovih provjera: npr. obavlja razgovore, promatra kako operateri primjenjuju kontrolne aktivnosti, prati podatke do primarnih izvora, itd. Više informacija o analizi procesa dano je u EGD I AVR-a i KGN II.3 AVR-a. Odjeljak 7 ovog dokumenta sadrži više informacija o tome koje će provjere verifikator obaviti na podacima koji su relevantni za besplatnu dodjelu. Ključni aspekt je da, ako MMP nije odobren od strane nadležnog tijela, verifikator će provjeriti MMP u odnosu na FAR. To znači da će verifikator posebno procijeniti:

- jesu li granice potpostrojenja određene u skladu s FAR-om i jesu li sukladne granicama postrojenja u cjelini (tj. kao što je dopušteno za godišnja izvješća o emisijama);
- jesu li podaci relevantni za primjenjive referentne vrijednosti pripisani točnom potpostrojenju bez dvostrukog brojanja ili propusta;
- primjenjuju li se metodologije za prikupljanje i praćenje podataka ispravno u skladu s FAR-om;
- koristi li se najveća moguća točnost i ispravna hijerarhija točnosti;
- primjenjuju li se metodologije za nedostatke u podacima ispravno u skladu s FAR-om;
- jesu li aktivnosti i postupci protoka podataka uspostavljeni, provođeni, dokumentirani i održavani ispravno u skladu s FAR-om.

²⁷ Tj. gdje MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, te stoga nije odobren prije podnošenja izvješća o referentnim podacima

Ako je MMP odobren od strane nadležnog tijela, verifikator će upotrijebiti odobreni MMP kao početnu točku za planiranje svojih aktivnosti. Ako MMP ne podliježe odobrenju od strane nadležnog tijela, verifikator će kao početnu točku za planiranje svojih aktivnosti ocijeniti MMP u odnosu na uvjete FAR-a. Za daljnje informacije pogledajte odjeljak 6.2.

U nekim slučajevima skupovi podataka mogu biti preopširni da bi ih se sve ispitalo. Ako je to opravdano analizom rizika verifikatora, verifikator može primijeniti uzorkovanje na podatke ili kontrolne aktivnosti kako bi usmjerio pažnju na materijalne aspekte. Za daljnje informacije o načelima koja se primjenjuju na uzorkovanje pogledajte KGN II.4 AVR-a.

Ako se utvrde pogreške, nesukladnosti i neusklađenost, verifikator će prilagoditi strateške analize i analize rizika i plan verifikacije sukladno tome.

6.1.6 Obilasci lokacija

Prema člancima 21. i 31. AVR-a, za verifikaciju izvješća o referentnim podacima potrebni su obilasci lokacija. Svrha obilaska lokacije je prikupljanje dovoljno dokaza kako bi se s opravdanim uvjerenjem zaključilo da operaterovo izvješće o podacima ne sadrži materijalne pogreške. Aktivnosti tijekom obilazaka lokacija uključuju:

- obavljanje razgovora s osobljem, pregledavanje dokumenata i ocjenjivanje postupaka operatera u praksi;
- provjeru granica postrojenja i potpostrojenja, protoka podataka i procjenu potpunosti tokova izvora i izvora emisija;
- stvarno testiranje kontrolnih aktivnosti i procjenu primjene postupaka navedenih u odobrenom MMP-u;
- prikupljanje fizičkih dokaza kroz procjenu mjerne opreme, sustava i procesa praćenja²⁸.

Analizom rizika verifikatora utvrđuje se potreba za obilaskom dodatnih lokacija, te vrijeme obilaska lokacije.

Jedan od aspekata koje treba uzeti u obzir prilikom verifikacije podataka o dodjeli za potpostrojenja s referentnom vrijednošću za gorivo i potpostrojenja s procesnim emisijama – i neki elementi potpostrojenja s referentnom vrijednošću za toplinu – je da će podaci koji se odnose na referentno razdoblje u nekim slučajevima već biti verificirani tijekom godišnje verifikacije emisija. Ako potpostrojenje pokriva cijeli ili značajni dio postrojenja, npr. postrojenja na moru, a svi podaci su verificirani od strane istog verifikatora tijekom godišnje verifikacije emisija, možda neće biti potrebno obavljati daljnje obilaske lokacija ako je to opravdano analizom rizika verifikatora, a relevantnoj dokumentaciji može se pristupiti na središnjoj lokaciji. To ne predstavlja oslobođenje od obilaska lokacije. Obilazak je obavljen tijekom

²⁸ Treba napomenuti da je važna vrsta i status kontrolnih sustava i mjernih instrumenata koji su se koristili u vrijeme prikupljanja podataka. Provjere sustava i instrumenata itd. tijekom obilaska lokacije moraju odražavati povijesnu prirodu referentnih podataka za prvi ciklus; pregled kontrola i instrumenata koji se trenutno upotrebljavaju možda neće biti relevantni za taj skup podataka.

godišnje verifikacije emisija te je u tim slučajevima još uvijek potreban daljnji posjet središnjoj lokaciji na kojoj se može pristupiti svim dokumentima i podacima. Verifikator treba obratiti posebnu pozornost na sljedeće:

- pokriva li opseg verifikacije povijesnih podataka o emisijama za godišnje izvješćivanje u prošlosti isti opseg kao i za verifikaciju izvješća o referentnim podacima;
- jesu li tijekom godišnje verifikacije emisija ocijenjeni podaci o besplatnoj dodjeli koje je potrebno verificirati, metodologije i granice postrojenja, kao i aktivnosti protoka podataka, kontrolne aktivnosti i postupci.

Ako ti opsezi nisu pokriveni i ako svi relevantni podaci nisu ranije verificirani, potrebni su dodatni obilasci lokacije.

6.1.7 Uklanjanje pogrešaka, nesukladnosti i neusklađenosti

Verifikator mora pravodobno obavijestiti operatera ako je utvrdio pogreške, nesukladnosti ili neusklađenost.

Pogreške	Propust, pogrešno predstavljanje ili greška u referentnom izvješću operatera. To ne uključuje nesigurnost dopuštenu prema FAR-u.
Nesukladnosti	Svako djelovanje ili propust djelovanja suprotno u odnosu na MMP. Primjeri nesukladnosti uključuju neprimjenjivanje metodologije za ispravno izračunavanje referentnih podataka. Ako nesukladnost dovede do greške, pogrešnog tumačenja ili propusta u prijavljenim podacima, to se također smatra pogrešnim predstavljanjem.
Neusklađenost	Svako djelovanje ili propust djelovanja koji nije u skladu s FAR-om ili drugim relevantnim zakonodavstvom. To uključuje nacionalno zakonodavstvo. U nekim slučajevima neusklađenosti mogu biti neusklađenost s FAR-om.

Operater je dužan ispraviti sve pogreške, nesukladnosti i neusklađenost koje verifikator utvrdi. To može učiniti, na primjer, ispravljanjem podataka u izvješću o referentnim podacima, ažuriranjem MMP-a, ako je relevantno, uklanjanjem propusta u MMP-u, itd.

Ako je verifikator utvrdio neusklađenost, a MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, operater mora izmijeniti MMP na način da bude u skladu s FAR-om.

Ako je verifikator utvrdio neusklađenost, a MMP podliježe odobrenju nadležnog tijela, operater mora o tome obavijestiti nadležno tijelo. Ovisno o odobrenju nadležnog tijela, operater je dužan ispraviti neusklađenost, a verifikator će u svom izvješću zabilježiti sve preostale neusklađenosti.

Ispravljene pogreške, nesukladnosti i neusklađenosti moraju biti dokumentirane u internoj verifikacijskoj dokumentaciji.

Ako se pogreške, nesukladnosti i neusklađenosti ne isprave, verifikator mora procijeniti materijalni učinak tih pitanja na prijavljene podatke. Pogledajte odjeljak 6.4.2.

Verifikator poduzima dodatne aktivnosti ako se utvrde nedostaci u podacima (pogledajte odjeljak 7.3).

6.1.8 Zaključci o nalazima verifikacije

Po završetku verifikacije i razmatranju dokaza prikupljenih tijekom verifikacije, verifikator obavlja aktivnosti navedene u članku 24. AVR-a. Ključni aspekt ovog koraka je da verifikator mora osigurati da je prikupio dovoljno dokaza koji podupiru izjavu o verifikacijskom mišljenju. Za daljnje informacije pogledajte odjeljak 3.210 EGD I. AVR-a.

Nakon ocjenjivanja dokaza i prije završetka verifikacije, dobra praksa je da verifikator dobije od višeg rukovodstva postrojenja potpisanu „Izjavu uprave“ u kojoj rukovodstvo potvrđuje da su dostavljene sve informacije i dokazi koje verifikator treba za dovršavanje svog posla. Ta izjava bi također trebala u pismenom obliku potvrditi sva opravdanja za iznimke u primjeni pravila FAR-a, itd. (na primjer, u vezi s primjenom zahtjeva za podatke najveće moguće točnosti).

Takve „Izjave uprave“ pružaju podršku verifikatorima u upravljanju verifikacijskim rizicima i potencijalnim obvezama. Primjer takve Izjave uprave nalazi se u Prilogu 4. Treba napomenuti da takva izjava ne oslobađa verifikatora od detaljnih provjera podataka i usklađenosti s MMP-om i FAR-om; niti izuzima verifikatora od daljnjih provjera i sankcija (ako je relevantno) od strane NAB-a.

Neovisni pregled

Prije izdavanja verifikacijskog izvješća, interna verifikacijska dokumentacija i verifikacijsko izvješće moraju biti podvrgnuti neovisnom pregledu. Za daljnje informacije pogledajte odjeljak 3.2.11 EGD I. AVR-a.

Interna verifikacijska dokumentacija

Verifikator prikuplja internu verifikacijsku dokumentaciju da bi osigurao potpunu sljedivost ocjena i odluka koje su verifikatoru omogućile razvitak verifikacijskog mišljenja uz opravdano uvjerenje. Svi relevantni dokumenti koji su korišteni i svi nalazi prethodnih koraka verifikacije uključeni su u internu verifikacijsku dokumentaciju. Pogledajte odjeljak 3.2.12 EGD I. AVR-a.

Verifikacijsko izvješće

U skladu s člankom 27. AVR-a, verifikator izdaje operateru verifikacijsko izvješće, uključujući konačno verifikacijsko mišljenje. Pogledajte odjeljak 6.5.

6.2 Opseg verifikacije

Za svako pojedinačno izvješće o podacima koje dostavlja operater, verifikator je dužan izdati mišljenje – na temelju opravdanog uvjerenja – da prijavljeni referentni

podaci ne sadrže materijalne pogreške²⁹. Ovaj se dio posla provodi na temelju članka 6., 7. stavka 2. i 7. stavka 3. AVR-a, što znači da verificirano izvješće o referentnim podacima ili izvješće s podacima o novim postrojenjima mora biti pouzdano, vjerno prikazivanje stvarnosti. Verifikatori moraju planirati i provoditi svoj rad s profesionalnim skepticizmom, u javnom interesu i neovisno o drugim stranama u procesu FAR-a.

Opseg verifikacije određen je zadaćama koje verifikator mora obaviti kako bi postigao cilj verifikacije: tj. osigurati da se podaci za besplatnu dodjelu prate u skladu s FAR-om i da se izvještavaju pouzdani i ispravni referentni podaci i podaci o dodjeli. Prema članku 7. stavku 4. AVR-a, verifikator mora ocijeniti:

- Je li izvješće o referentnim podacima potpuno i zadovoljava li zahtjeve iz Priloga IV. FAR-a;
- Je li operater postupao u skladu sa zahtjevima MMP-a odobrenog od strane nadležnog tijela (ako je primjenjivo) ili je li operater postupao u skladu s FAR-om ako odobrenje nadležnog tijela nije potrebno za MMP³⁰;
- Ima li u podacima u izvješću o referentnim podacima materijalnih pogrešaka. Kako bi verifikator to zaključio, mora dobiti jasne i objektivne dokaze od operatera kako bi podržao ukupne podatke koji se izvješćuju. Za dobivanje dokaza potrebnih za opravdanu razinu sigurnosti i donošenje ove ocjene o materijalnoj ispravnosti podataka i povezanih informacija, verifikator će koristiti analitičke postupke, provesti verifikaciju podataka i ocijeniti primjenu metodologije praćenja u skladu s člancima 15., 16. i 17. AVR-a. Pragovi materijalnosti za specifične elemente referentnih podataka i vrijednosti navedeni su u članku 23. stavku 4. AVR-a, a objašnjenje primjene analize materijalnosti za FAR dano je u odjeljku 6.4.2;
- Mogu se pružiti informacije u vezi s operaterovim aktivnostima protoka podataka, kontrolnim sustavom i povezanim postupcima kako bi se poboljšala učinkovitost njihovog praćenja i izvješćivanja. Ova aktivnost snažno je povezana s člancima 27. stavkom 3. točkom (p) i člankom 30. AVR-a. Verifikator ima odgovornost razmotriti i ocijeniti postoje li područja za poboljšanje u procesu praćenja i izvješćivanja operatera s ciljem poboljšanja strogosti, robusnosti i kvalitete prijavljenih podataka. To se posebno odnosi na aktivnosti protoka podataka, procjenu rizika operatera, kontrolne aktivnosti, procjenu kontrolnog sustava i postupke navedene u MMP-u. Ako postoje područja za poboljšanje, verifikator mora uključiti preporuku za poboljšanje u verifikacijskom izvješću³¹.

²⁹ Materijalna pogreška je pogreška koja po mišljenju verifikatora, pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama, prelazi razinu materijalnosti ili bi mogla utjecati na obradu izvješća operatera ili operatera zrakoplova koju provodi nadležno tijelo.

³⁰ Pogledajte odjeljak 2.2 o odobravanju MMP-a u odnosu na vremenski raspored zahtjeva za besplatnu dodjelu.

³¹ Međutim, iako bi verifikator trebao identificirati slabosti u kontrolnim aktivnostima u sklopu preporuka i obavijestiti operatera zašto se smatraju slabostima, verifikator ne smije na bilo koji

Jedan od najvažnijih zadataka operatera je razviti metodologiju za prikupljanje postojećih dostupnih podataka – dopunjenih (konzervativnim) pretpostavkama i procjenama gdje je to potrebno – za određivanje povijesnih referentnih podataka i pripisivanje tih podataka potpostrojenjima. Cilj je da se upotrebljavaju samo „izvori podataka najveće moguće točnosti”. To znači da, kada je operateru na raspolaganju više izvora za isti povijesni skup podataka, od operatera se traži da odabere podatke najveće točnosti i da priloži podatke iz drugih izvora radi potvrđivanja. Bit ovog procesa prikupljanja podataka mora se dokumentirati u MMP-u uz obrazloženje zašto se odabrani podaci smatraju „podacima najveće točnosti” (pogledajte odjeljak 2.3 u vezi s povijesnim skupovima podataka/skupovima podataka koji gledaju unaprijed).

Stoga je ocjenjivanje MMP-a od strane verifikatora ključni aspekt verifikacije. Kao što je prethodno navedeno, opseg ocjene razlikuje se u situaciji u kojoj je nadležno tijelo odobrilo MMP u usporedbi sa situacijom u prvom ciklusu gdje MMP ne može biti predmetom odobrenja od strane nadležnog tijela. Razlike povezane s provjerom MMP-a sažete su u tablici u nastavku.

način priopćiti kako bi operater trebao ukloniti takve slabosti, jer bi time verifikator bio stavljen u ulogu savjetnika i kompromitirao bi svoju neovisnost.

MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, verifikator će:	MMP podliježe odobrenju nadležnog tijela, verifikator će:
<ul style="list-style-type: none"> • Verifikator tijekom strateške analize provjerava je li verzija MMP-a ispravna verzija za verifikaciju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verifikator tijekom strateške analize provjerava je li verzija MMP-a najnovija verzija koju je odobrilo nadležno tijelo, je li bilo promjena u MMP-u u razdoblju izvješćivanja, jesu li te promjene bile značajne i je li ih odobrilo nadležno tijelo. Više informacija o tome koje su promjene značajne dostupno je u Uputama br. 5 o praćenju i izvješćivanju u vezi s pravilima o besplatnoj dodjeli emisijskih jedinica. • Prilikom ocjenjivanja provedbe MMP-a, verifikator će također provjeriti korespondenciju nadležnog tijela o odobrenju MMP-a.
<ul style="list-style-type: none"> • Verifikator validira (provjerava) MMP u odnosu na FAR kako bi potvrdio da je cjelovit i da je u skladu s pravilima. • Verifikator ocjenjuje točnost metodologija i prikladnost izvora podataka koji se koriste za određivanje povijesnih referentnih podataka (tj. jesu li to dokazano najtočniji dostupni podaci). Verifikator ocjenjuje opravdanje operatera za odabir izvora podataka (na temelju FAR-a) u pogledu opravdanosti. • Verifikator provjerava je li razina pojedinosti u MMP-u proporcionalna složenosti postrojenja. • Verifikator provjerava provedbu različitih elemenata MMP-a i procjenjuje da li stvarna situacija za svako potpostrojenje odražava ono što je zabilježeno u MMP-u. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tijekom svog odobravanja, nadležno tijelo provjerava MMP u odnosu na FAR. • Verifikator uzima odobreni MMP kao početnu točku za procjenu točnosti podataka. • Verifikator provjerava provedbu različitih elemenata MMP-a i procjenjuje da li stvarna situacija za svako potpostrojenje odražava ono što je zabilježeno u MMP-u. • U određenoj mjeri verifikator će napraviti unakrsne provjere između MMP-a i FAR-a: procjenu granica potpostrojenja, provjeru prikladnosti i provedbe kontrolnih aktivnosti i postupaka itd.
<ul style="list-style-type: none"> • Kada verifikator utvrdi neusklađenost, verifikator obavještava operatera. Operater mora ažurirati MMP da bude u skladu s FAR-om. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kada verifikator utvrdi neusklađenost, verifikator obavještava operatera. Operater je dužan obavijestiti nadležno tijelo i ispraviti neusklađenost u dogovoru s nadležnim tijelom (npr. ažuriranje MMP-a i dobivanje odobrenja nadležnog tijela).
<ul style="list-style-type: none"> • Ispravljene neusklađenosti i radnje poduzete za njihovo ispravljanje moraju biti dokumentirane u internoj verifikacijskoj dokumentaciji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ispravljene neusklađenosti i radnje poduzete za njihovo ispravljanje moraju biti dokumentirane u internoj verifikacijskoj dokumentaciji.

MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, verifikator će:	MMP podliježe odobrenju nadležnog tijela, verifikator će:
<ul style="list-style-type: none"> • Za neusklađenosti koje nisu ispravljene, verifikator procjenjuje materijalni učinak na prijavljene podatke. • Neusklađenost koja nije ispravljena prije nego što se operateru izdaje verifikacijsko izvješće mora biti uključena u verifikacijsko izvješće. 	<ul style="list-style-type: none"> • Za neusklađenosti koje nisu ispravljene, verifikator procjenjuje materijalni učinak na prijavljene podatke. • Neusklađenost koja nije ispravljena prije nego što se operateru izdaje verifikacijsko izvješće mora biti uključena u verifikacijsko izvješće.

U obje situacije prethodno opisane u tablici verifikator:

- ocjenjuje jesu li potpostrojenja i njihove granice točno definirani.
- provjerava je li prezentirana metodologija transparentna i omogućuje li potpunu sljedivost audita od primarnih izvora podataka do konačnih podataka u izvješću o referentnim podacima prema FAR-u.
- provjerava potpunost MMP-a i je li došlo do nedostatka podataka ili dvostrukog brojanja;
- provjerava jesu li kontrolne aktivnosti i postupci na odgovarajući način uspostavljeni, provedeni, dokumentirani i održavani te jesu li učinkoviti u ublažavanju rizika. Način na koji verifikator provjerava kontrolne aktivnosti i postupke sličan je kao za godišnju verifikaciju emisija. Više informacija o načinu provjere kontrolnih aktivnosti i postupaka dano je u KGN II.3 AVR-a o analizi procesa.

6.3 Ocjenjivanje podataka

Tijekom analize procesa verifikator izvršava detaljnu verifikaciju podataka i provjerava provedbu primijenjene metodologije prikupljanja i praćenja podataka. To će se temeljiti na planu verifikacije i rezultatima strateške analize i analize rizika. Uz provjere u odnosu na podatke utvrđene u Prilogu IV. FAR-a i zahtjevima članka 10. stavka 5. FAR-a, verifikator će posebno provjeriti sljedeće elemente. Te će se provjere obaviti bez obzira na to da li MMP podliježe odobrenju nadležnog tijela i da li će biti dio plana verifikacije:

- Provjera jesu li svi podaci o emisijama, ulaznim vrijednostima, izlaznim vrijednostima i energetske tokovima pravilno dodijeljeni potpostrojenjima u skladu s granicama sustava. Provjera podataka verifikatora također uključuje, na primjer:
 - Provjera da li zbroj godišnjih verificiranih emisija pripisanih pojedinačnim potpostrojenjima u skladu s Prilogom IV. (2) (2) odgovara ukupnim verificiranim emisijama za odgovarajuću godinu; Ako se ti podaci ne podudaraju, verifikator treba provjeriti:
 - postoje li emisije povezane s aktivnostima u postrojenju koje nisu prihvatljive za besplatnu dodjelu. Odjeljak 4.2. Upute br.

5 sadrži više informacija o aktivnostima koje nisu prihvatljive (pogledajte i Tablica 3 u nastavku);

- jesu li svi ispravci koje je napravio operater nakon relevantnog verificiranog izvješća opravdani³²;
- jesu li dodatne emisije pripisane potpostrojenjima koja nisu prijavljena u godišnjim izvješćima o emisijama, kao što su „unutarnji tokovi izvora”³³ ili emisije jednake uvezenoj mjerljivoj toplini; te jesu li te dodatne emisije ispravno izračunate bez nedostataka u podacima ili dvostrukog brojanja;
- jesu li odgovarajući ispravci za uvoz i izvoz otpadnih plinova izračunati ispravno (pogledajte odjeljke 4.3. i 7.3 Uputa br. 5).
- Potvrda da, ako operater obično izvješćuje o godišnjim emisijama koristeći faktor emisija temeljen na masi; da je NKV korišten za izvještavanje o energiji u izvješću o referentnim podacima određen u skladu sa zahtjevom za izvješćivanje o NKV-u prema Standardnim uvjetima.³⁴
- Provjerava jesu li podaci potpuni i je li došlo do nedostatka podataka ili dvostrukog brojanja;
- Provjerava temelje li se razine aktivnosti za referentne vrijednosti proizvoda na pravilnoj primjeni definicija proizvoda navedenih u Prilogu I. FAR-a;
- Provjerava jesu li razine aktivnosti za potpostrojenja s referentnom vrijednošću za toplinu, potpostrojenje s referentnom vrijednošću za daljinsko grijanje, potpostrojenja s referentnom vrijednošću za gorivo i potpostrojenja s procesnim emisijama pravilno dodijeljene u skladu s proizvedenim proizvodima te u skladu s Odlukom Komisije (EU) 2019/xxx [Popis sektora i podsektora izloženih riziku od istjecanja ugljika];
 - U sklopu tih provjera, potvrditi da su oznake NACE/PRODCOM navedene u izvješću o referentnim podacima u skladu s drugim dokazima o takvim izjavama od strane operatera; ili da postoji opravdani razlog za promjenu deklarirane oznake.

³² Verifikator treba provjeriti radi li s najnovijom kopijom Godišnjeg izvješća o emisijama (eng. *Annual Emissions Report (AER)*), budući da je moguće da je nadležno tijelo obaviješteno o naknadnoj izmjeni, ali AER nije zahtijevao ponovnu verifikaciju.

³³ Pogledajte odjeljak 4.2. Uputa br. 5.

³⁴ U članku 3. stavku 50. MRR-a definirani su Standardni uvjeti.

Tablica 3 - Aktivnosti koje nisu prihvatljive za besplatnu dodjelu

U odjeljku 4.2 Uputa br. 5 za FAR navedene su aktivnosti koje nisu prihvatljive za besplatnu dodjelu i posebno se skreće pozornost na sljedeće:

„.....nakon provođenja pripisivanja svih ulaznih sredstava, izlaznih učinaka i emisija potpostrojenjima određena ulazna sredstva, izlazni učinci i emisije i dalje nisu pripisani nijednom potpostrojenju zato što takvi elementi nisu prikladni za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica. To se posebno odnosi na:

- *Goriva i/ili mjerljivu toplinu koji se koriste za proizvodnju električne energije te povezane emisije;*
- *Mjerljivu toplinu koja je proizvedena u potpostrojenjima za proizvodnju dušične kiseline ili uvezena od subjekata koji nisu unutar ETS-a;*
- *Emisije povezane s toplinom koja se izvozi u postrojenja EU ETS-a,*
- *Otpadni plinovi ili goriva spaljeni na baklji u druge svrhe od sigurnosnog spaljivanja na baklji izvan potpostrojenjâ s referentnom vrijednošću za proizvod i povezane emisije. "*

Tijekom verifikacije, verifikator može pronaći pogreške u podacima ili nesukladnosti između podataka i MMP-a. U takvim slučajevima verifikator će zatražiti od operatera da ispravi utvrđene pogreške, lažna predstavljanja ili propuste, kao i nesukladnosti. Operater mora ažurirati i poboljšati MMP ako je verifikator utvrdio da je nepotpun, pogrešan ili proturječan pravilima utvrđenima u FAR-u. Operater mora ispraviti povezane osnovne podatke u skladu s bilo kojim poboljšanjima MMP-a, a verifikator će u naknadnom verifikacijskom radu uzeti u obzir ove revizije ažuriranog MMP-a (gdje je relevantno) i izvješća o referentnim podacima. Pogledajte odjeljak 6.2 za više informacija o uklanjanju utvrđenih nesukladnosti i neusklađenosti s FAR-om.

Ako podaci potrebni za izvješće o referentnim podacima nisu dostupni i su podaci nepotpuni, operater mora upotrijebiti alternativnu metodologiju ili izvor podataka za popunjavanje nedostataka u podacima pod uvjetom da je ova metodologija ili izvor podataka naveden u MMP-u (članak 12. stavak 2. FAR-a). Ako MMP ne sadrži takvu metodologiju ili izvor podataka, operater mora upotrijebiti odgovarajuću metodu procjene za utvrđivanje konzervativnih zamjenskih podataka za odgovarajuće razdoblje i parametre koji nedostaju. Operater mora pružiti valjano obrazloženje za nedostatke u podacima i primjenu tih metoda u izvješću o referentnim podacima.

U kontekstu referentnih podataka „konzervativno" znači da je skup pretpostavki definiran kako bi se osiguralo da su parametrima relevantnima za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica dodijeljene vrijednosti na način da rezultirajuća raspodjela nije veća od primjene stvarne vrijednosti tog parametra³⁵. Nedostaci u podacima moraju se upotpuniti na transparentan način. Više informacija o provjerama koje verifikator obavlja na nedostacima u podacima nalazi se u odjeljku 7.4.

Verifikator mora odlučiti imaju li bilo koje preostale pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti značajan utjecaj na prijavljene podatke (pogledajte odjeljak 6.4.2).

³⁵ Tj. rezultirajuća preliminarna dodjela bit će manja, a ne veća kada se napravi konzervativna procjena – to je različito od onoga što se primjenjuje na godišnje izvješćivanje o emisijama.

Ako pitanja koja imaju materijalni učinak na prijavljene podatke ostanu neriješena na kraju verifikacije, verifikator mora izdati negativno verifikacijsko mišljenje. Nadalje, sve neriješene pogreške, nesukladnosti i neusklađenosti uključuju se u verifikacijsko izvješće, uključujući obrazloženje zašto svaka od njih ima materijalni učinak na prijavljene podatke.

Ako preostanu samo pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti koje nemaju materijalni učinak na prijavljene podatke, verifikator može izdati pozitivno verifikacijsko mišljenje popraćeno komentarima. Verifikator mora navesti ta pitanja u verifikacijskom izvješću. To se također odnosi na pogreške kvantifikacije u skupovima podataka na razini potpostrojenja, a ne na ukupnoj razini. tj. ako u potpostrojenjima postoje neispravljene pogreške, ali one nemaju materijalni učinak na podatke, svejedno ih je potrebno prijaviti. Time će se privući pozornost nadležnih tijela na njih.

Ako nisu utvrđene pogreške ili nesukladnosti, ili ako su sve pogreške i nesukladnosti u potpunosti ispravljene, verifikator može izdati pozitivno izvješće o verifikacijskom mišljenju u kojem se izvješće o referentnim podacima verificira kao zadovoljavajuće.

Tekst za takvu izjavu o verifikaciji nalazi se u predlošku verifikacijskog izvješća koji je pripremila Komisija.

6.4 Metodološki izbori

6.4.1 Razina jamstva

Članak 7. stavak 1. AVR-a zahtijeva od verifikatora da provede verifikaciju s ciljem pružanja izvješća kojim se s dovoljnim jamstvom zaključuje da izvješće operatera (npr. izvješće o referentnim podacima) ne sadrži značajne pogreške. Stupanj jamstva koji verifikator daje u svojoj izjavi o točnosti podataka odnosi se na dubinu i detaljnost verifikacije. Pogledajte odjeljak 3.1.4 EGD I. AVR-a. za objašnjenje o primjeni opravdanog jamstva.

Za prvi ciklus verifikacije referentnih podataka prema FAR-u verifikatoru bi moglo biti teško dobiti jamstvo da je operater uzeo u obzir sve relevantne postojeće podatke zbog retrospektivnog karaktera povijesnih podataka (vidi također odjeljak 2.3). Međutim, FAR zahtijeva od operatera da prikaže protok podataka od primarnog izvora do skupnih podataka; te da objasni kako su podaci prikupljeni i zašto se smatraju podacima „najveće moguće točnosti“. Operateri također moraju osigurati alternativne skupove podataka za potvrdu, ako su dostupni drugi izvori podataka (npr. korištenjem korelacija s drugim parametrima).

U daljnjim verifikacijskim ciklusima vjerojatno je da će kvaliteta podataka biti veća, jer će se podaci prikupljati na temelju odobrenog MMP-a koji upotrebljava najbolje dostupne izvore za buduće prikupljanje podataka. To bi potencijalno moglo značiti da bi operater mogao uvesti nove mjerne instrumente tamo gdje je potrebno da bi se izbjeglo upotrebljavanje korelacija i procjena - ako je to tehnički moguće i bez neopravdano visokih troškova.

Nadalje, verifikator će imati mogućnost utjecati na kvalitetu podataka ili ih poboljšati davanjem opravdanih preporuka za poboljšanje koje će operater morati uzeti u obzir za buduće cikluse prikupljanja podataka ažuriranjem MMP-a ili objašnjavanjem zašto

ne bi trebao uzeti u obzir preporuke verifikatora. Na primjer, zato što se operater ne slaže s preporukama verifikatora zbog neopravdano visokih troškova ili tehničke neizvedivosti. Odlučivanje o ovim pitanjima odgovornost je nadležnog tijela.

U tom kontekstu, verifikatoru bi trebala biti omogućena sljedivost audita natrag do točke stvaranja primarnih podataka, kao što su proizvodni protokoli ili računi za gorivo. Očito je da će za prvi ciklus često biti uključeni izvori podataka koji nisu namijenjeni korištenju u svrhu koju zahtijeva FAR, a koji možda nisu bili predmet aktivnosti osiguranja ili kontrole kvalitete. Takvi podaci nose veći verifikacijski rizik koji verifikator mora uzeti u obzir pri izradi plana verifikacije radi postizanja opravdanog jamstva.

6.4.2 Materijalnost

Materijalnost je ključni element verifikacije, a važna je dva aspekta:

- Sam koncept je relevantan kada verifikator određuje prirodu, vrijeme i opseg verifikacijskih aktivnosti: planiranje i oblikovanje tih aktivnosti temelji se na procjeni rizika pogrešaka i nesukladnosti te svih mogućih materijalnih učinaka koje one mogu imati na prijavljene podatke.
- Drugo, materijalnost je bitna za zaključivanje može li se izvješće o referentnim podacima/novim postrojenjima verificirati kao zadovoljavajuće. Samo se izvješća koja ne sadrže materijalne pogreške³⁶ mogu smatrati zadovoljavajućima.

Materijalnost uključuje i kvantitativni i kvalitativni aspekt. Kvantitativni aspekt ovisi o veličini i prirodi utjecaja koji pogreška ima na ukupne prijavljene podatke, dok kvalitativni aspekt u velikoj mjeri određuju čimbenici koji mogu utjecati na korisnika podataka, tj. nadležno tijelo (npr. posebne okolnosti, odnosi li se na neusklađenost, itd.).

Za kvantitativni aspekt važna je razina materijalnosti.

U svrhu verifikacije referentnih podataka prema FAR-u, članak 23. stavak 4. AVR-a navodi razinu materijalnosti za određene elemente skupa podataka. Razina materijalnosti iznosi ± 5 % ukupnih prijavljenih emisija za sljedeće pojedinačne elemente³⁷:

³⁶ Materijalna pogreška je, prema članku 3. stavku 6. AVR-a, pogreška koja po mišljenju verifikatora, pojedinačno ili zajedno s drugim pogreškama, prelazi razinu materijalnosti ili bi mogla utjecati na obradu izvješća operatera ili operatera zrakoplova koju provodi nadležno tijelo.

³⁷ Ovi pojedinačni elementi obuhvaćaju sljedeće skupove podataka: (a) podatke obuhvaćene godišnjim praćenjem emisija (tj. obuhvaćaju podatke o potpostrojenjima s referentnom vrijednošću za gorivo i potpostrojenjima s procesnim emisijama); i (b), (c), (d) dodatne skupove podataka koji su specifični za postupke besplatne dodjele i referentne vrijednosti. Ako je pod (a) došlo do materijalne pogreške u ukupnim emisijama, to znači da je došlo do grešaka u potpostrojenjima koje su zajedno materijalne kada su pretvorene u CO₂ i uspoređene s ukupnim emisijama. Potrebno je napomenuti da materijalna pogreška tijekom godišnje verifikacije emisija za postrojenje s razinom materijalnosti od 2 % u skladu s člankom 23. stavkom 2. AVR-a ne bi automatski bila značajna prema FAR-u ako ne prelazi prag materijalnosti od 5 %. Međutim, na temelju kvalitativne procjene ona može biti materijalna bez obzira na to je li prekoračen prag materijalnosti od 5 % prema FAR-u.

- a) ukupne emisije postrojenja³⁸, ako se podaci odnose na emisije; ili
- b) zbroj uvoza i proizvodnje neto mjerljive topline na razini postrojenja (ako je primjenjivo), ako se podaci odnose na podatke o mjerljivoj toplini; ili
- c) zbroj količine otpadnih plinova uvezenih i proizvedenih u postrojenju, ako je primjenjivo; ili
- d) razina aktivnosti svakog pojedinačnog potpostrojenja s relevantnom referentnom vrijednošću proizvoda.

Ako pojedinačna pogreška³⁹ ili pogreške prikazane ukupno za jedan od gore navedenih elemenata prijeđu razinu materijalnosti od $\pm 5\%$, takva pogreška je materijalna za taj element. U tim slučajevima, cijeli prijavljeni skup podataka se odbacuje i verifikator mora izdati negativno verifikacijsko mišljenje u odnosu na referentne podatke/izvješće s podacima o novim postrojenjima.

AVR ne navodi razinu materijalnosti u odnosu na elemente skupa podataka osim onih navedenih u članku 23. stavku 4., kako je prethodno navedeno. Ako verifikator identificira bilo koji drugi element ili druge elemente skupa podataka sa značajnom kvantitativnom pogreškom, to se mora uzeti u obzir u široj analizi materijalnosti verifikatora (kvalitativna procjena) pri donošenju zaključaka o pouzdanosti ukupnih prijavljenih podataka. Verifikator treba razmotriti mogući utjecaj na korisnika prijavljenih podataka ako utvrdi značajnu pogrešku u skupu podataka koji nije jedan od elemenata s propisanim pragom materijalnosti.

Elementi (a) do (c) odnose se na ukupnu prijavljenu vrijednost, tj. na ukupne emisije, zbroj uvoza i proizvodnje neto mjerljive topline ili zbroj količine otpadnih plinova uvezenih i proizvedenih u postrojenju. Ako postoji više potpostrojenja koja se temelje na jednom od tih elemenata podataka, pojedinačna pogreška ili pogreške prikazane ukupno pokrivaju ukupnu vrijednost za određeni element. To ne znači da pogreška na razini potpostrojenja ne može dovesti do materijalne pogreške. Sve ovisi o kvalitativnoj procjeni materijalnosti.

³⁸ Potrebno je imati na umu da zbroj dodijeljenih emisija svih potpostrojenja nije nužno jednak (verificiranim) emisijama postrojenja. Za detaljnije informacije pogledajte npr. Tablica 3 u odjeljku 6.3 ovog dokumenta. Više detalja o određivanju dodijeljenih emisija nalazi se u odjeljcima 4.3 i 7.3. Uputa br. 5. Potrebno je napomenuti da u nekim slučajevima emisije nekog postrojenja mogu biti male u usporedbi s dodjelom (npr. ako je razlog većeg dijela dodjele uvezena toplina). U takvim slučajevima verifikatorova procjena materijalnosti temelji se na kvalitativnim kriterijima, uključujući činjenicu (i dimenziju) uvoza topline.

³⁹ Nesukladnost ili neusklađenost može također biti pogreška ako ima utjecaj na prijavljene podatke.

Primjerice:

Postrojenje ima ukupnu toplinsku vrijednost (proizvodnja + uvoz) od 100 TJ u svim svojim relevantnim potpostrojenjima; pojedinačna ili ukupna pogreška od 5 TJ ili više u toplinskoj vrijednosti bila bi materijalna prema gornjoj točki (b): 5 % ukupne proizvodnje i uvoza neto mjerljive topline je 5 TJ. Svaka kvantitativna pogreška jednaka ili veća od razine materijalnosti je materijalna.

Postrojenja imaju dva potpostrojenja s referentnom vrijednošću za toplinu (A) i (B), od kojih svako ima vrijednost uvoza topline od 10 TJ:

- U vrijednosti uvoza potpostrojenja (A) utvrđena je pojedinačna pogreška od 2 TJ; samo po sebi to ne bi bilo kvantitativno materijalno, ali bi ipak predstavljalo pogrešku od 20 % uvezene vrijednosti topline.
- U vrijednosti uvoza potpostrojenja (B) utvrđena je pojedinačna pogreška od 3,5 TJ; samo po sebi to ne bi bilo kvantitativno materijalno, ali bi ipak predstavljalo pogrešku od 35 % uvezene vrijednosti topline.

Međutim, ukupna pogreška u ukupnom uvozu topline u potpostrojenjima (A) i (B) iznosi 5,5 TJ; to je iznad razine materijalnosti od 5 % za zbroj uvoza i proizvodnje neto mjerljive topline, tako da bi to rezultiralo materijalnom pogreškom i stoga negativnim verifikacijskim mišljenjem (ne bi bilo verificirano).

Ako u gornjem slučaju postrojenje ima samo jedno potpostrojenje s referentnom vrijednošću za toplinu - (B) - s pojedinačnom pogreškom od 3,5 TJ u svojoj uvezenoj vrijednosti topline koja nije kvantitativno materijalna; verifikator bi još uvijek mogao utvrditi da je ukupna pogreška materijalno pitanje ako verifikator, kao rezultat ocjene kvalitativnih aspekata materijalnosti, identificira neispravljene neusklađenosti i/ili nesukladnosti koje utječu na postupak izračuna podataka i ako verifikator smatra dovoljno značajnim da se utvrdi da je to materijalno.

Za referentne vrijednosti za proizvod – prethodno navedeni element (d) – svaka pojedinačna pogreška ili pogreške prikazane ukupno prelaze 5 % razine aktivnosti za predmetno potpostrojenje s referentnom vrijednošću za proizvod pojedinačno dovodi do negativnog verifikacijskog mišljenja.

Kao što je ranije spomenuto, kada se utvrđuje materijalnost nekog pitanja, sama razina materijalnosti nije jedini čimbenik pri procjeni da li pogreška, nesukladnost ili neusklađenost imaju materijalni učinak na ukupne prijavljene podatke. Potrebno je uzeti u obzir i kvalitativne aspekte. Ti aspekti mogu imati materijalni učinak na ukupne prijavljene podatke čak i ako određena razina materijalnosti nije prekoračena.

Uzimanje u obzir kvalitativnog aspekta također vrijedi i za vrste podataka koje nisu navedene u članku 23. stavku 4., npr. za količinu izmjenjive električne energije, pojedinačne CWT vrijednosti, itd. U takvim slučajevima verifikator mora uzeti u obzir zahtjeve FAR-a kako bi utvrdio da li nesukladnost ili neusklađenost ima materijalni učinak na podatke koji se prijavljuju za svrhu u koju će se koristiti. To će se morati utvrditi u dva različita scenarija:

- za potrebe besplatne dodjele; i
- za potrebe ažuriranja referentnih vrijednosti.

Ključno pitanje za procjenu kvalitativnih aspekata u svakom slučaju je da li pogreške, nesukladnost ili neusklađenost (pojedinačno ili u kombinaciji) mogu utjecati na odluku korisnika (npr. nadležnog tijela za podatke o dodjeli ili Komisije, u kontekstu

ažuriranja referentnih vrijednosti). To će ovisiti o veličini i prirodi pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti, kao i o njihovim posebnim okolnostima pojavljivanja. Ova odluka ovisit će o stručnoj prosudbi verifikatora.

Čimbenici koji mogu biti relevantni za utvrđivanje ima li pogreška, nesukladnost ili neusklađenost materijalni učinak uključuju:

- može li se ispraviti pogreška, nesukladnost ili neusklađenost. Na primjer, ako se može primijeniti robusna alternativna metoda procjene za popunjavanje velikog nedostatka u podacima, a taj se nedostatak podataka odnosi na dodjelu emisijskih jedinica za postrojenje, verifikator bi kvalitativno odredio da nema materijalnog problema jer je alternativna metodologija primjerena. Međutim, ako alternativna metoda nije bila robusna, nije ispravno potkrijepljena dokazima ili je imala druge nedostatke, verifikator bi trebao donijeti kvalitativnu ocjenu o tome je li riječ o materijalnom problemu. Drugi primjeri uključuju jesu li metode procjene za dodjelu potrošnje topline između sektora izloženih i sektora koji nisu izloženi istjecanju ugljika robusne i potkrijepljene dokazima;
- hoće li operater odbiti ispraviti utvrđene pogreške, nesukladnost ili neusklađenost. Ako operater odbije ispraviti problem, verifikator će najprije zatražiti od operatera razloge za to. Članak 22. stavak 1. AVR-a zahtijeva od operatera da ispravi bilo koju utvrđenu pogrešku, nesukladnost ili neusklađenost koja čini odbijanje ispravljanja otvorenog problema bez dobrog opravdanja važnim čimbenikom koji verifikator treba uzeti u obzir u ocjenjivanju materijalnosti;
- vjerojatnost ponavljanja utvrđene pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti. Ako kontrolne aktivnosti nisu dovoljne za ublažavanje inherentnih rizika, umjeravanje se ne provodi na planiranoj i strukturiranoj osnovi, važni podaci o praćenju nisu ispravno dokumentirani i postoji sustavno precjenjivanje ili podcjenjivanje vrijednosti čak i ako su pojedinačne pogreške manje od određenog praga materijalnosti. Vjerojatnost ponavljanja pogrešaka ili nesukladnosti može biti velika u tim slučajevima, te se stoga situacija može smatrati materijalnim pitanjem;
- trajanje pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti. Ako je problem dugotrajan (od jedne godine do druge), to je obično znak da kontrolni sustav ne funkcionira ispravno ili operateri oklijevaju u ispravljanju problema. To će pružiti informacije za ocjenu verifikatora o tome ima li to materijalni učinak na prijavljene podatke;
- jesu li pogrešni prikazi, nesukladnosti ili neusklađenost rezultat nekog čina s namjerom ili bez nje;
- vrstu neusklađenosti s FAR-om i da li utječe na dodjelu ili količinu emisijskih jedinica kao na primjer:
 - granice sustava za potpostrojenja nisu utvrđene u skladu s FAR-om i to utječe na prijavljene referentne podatke;

- definicija proizvoda (prikazana u prijavljenoj oznaci NACE ili PRODCOM) ne odgovara stvarnom proizvodnom procesu i/ili točnom statusu istjecanja ugljika.
- postrojenje ili dio postrojenja proizvodi električnu energiju koja ne ispunjava uvjete za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica.

Ako podaci sadrže pogreške koje ne utječu izravno na dodjelu jer se ti podaci prijavljuju samo radi omogućavanja verifikatoru i nadležnom tijelu da provode provjere vjerodostojnosti, kao što su godišnje emisije koje se mogu pripisati potpostrojenjima s referentnom vrijednošću za proizvod, verifikator može uzeti u obzir tu pogrešku kao nematerijalnu u svrhe dodjele. Međutim, to ne oslobađa operatera od zahtjeva za ispravljanjem podataka. Verifikator mora uključiti takve pogreške kao nalaze u verifikacijskom izvješću ako se ne isprave prije izdavanja verifikacijskog izvješća.

6.5 Verifikacijsko izvješće i izjava o verifikacijskom mišljenju

Transparentnost i potpunost

Verifikacijsko izvješće treba dovršiti u dovoljnoj mjeri da nadležno tijelo može razumjeti glavne korake provedene verifikacije; i da može dobiti jasnu sliku kvalitete MMP-a operatera (ako je relevantno) i dostavljenih podataka. I nadležno tijelo i operater trebali bi moći razumjeti prirodu bilo kojeg utvrđenog problema. Članak 27. stavak 3. AVR-a sadrži zahtjeve o sadržaju verifikacijskog izvješća (vidi odjeljak9 (Prilog 2.)).

Izvješće o provjeri mora obuhvaćati osnovu verifikacije kao i zaključke o:

- usklađenosti MMP-a s FAR-om (ako je relevantno);
- kvaliteti i pouzdanosti podataka korištenih u zahtjevu za besplatnu dodjelu; i
- kvaliteti i pouzdanosti podataka korištenih za ažuriranje referentnih vrijednosti.

Mogu se izraziti različita verifikacijska mišljenja (primjenjiva su na bilo koju od prethodno navedenih situacija):

Izjava o verifikacijskom mišljenju	Pojašnjenje
Izvješće je verificirano kao zadovoljavajuće (pozitivno verifikacijsko mišljenje)	Ovo mišljenje daje se u dvije situacije: <ul style="list-style-type: none"> • ako nema otvorenih pitanja pogrešaka, nesukladnosti ili neusklađenosti • ako ima otvorenih pitanja pogrešaka, nesukladnosti ili neusklađenosti, ali nisu materijalna

Izjava o verifikacijskom mišljenju	Pojašnjenje
Izvešće nije verificirano kao zadovoljavajuće jer sadrži materijalne pogreške koje nisu ispravljene prije izdavanja verifikacijskog izvješća (negativno verifikacijsko mišljenje)	Ovo mišljenje daje se ako postoje materijalne pogreške. One mogu uključivati nesukladnosti i neusklađenosti koje imaju materijalni učinak na prijavljene podatke.
Izvešće nije verificirano kao zadovoljavajuće jer je opseg verifikacije suviše ograničen (negativno verifikacijsko mišljenje)	Ograničavanje opsega moguće je ako: <ul style="list-style-type: none"> • nedostaju podaci koji sprečavaju verifikatora da pribavi dokaze potrebne za smanjenje rizika verifikacije na razinu potrebnu za postizanje opravdane razine jamstva, npr. nedostaju neki ili svi podaci iz primarnih izvora i podaci su dostupni samo na skupnoj razini; • MMP ne osigurava dovoljan opseg ili jasnoću za donošenje zaključka o verifikaciji (npr. dijelovi nisu propisno opisani ili nije jasno koja se metodologija primjenjuje) i nije moguće to odrediti tijekom provedbe plana verifikacije; • operater nije uspio pružiti dovoljno dostupnih informacija kako bi verifikator mogao obaviti verifikaciju; • ako je za MMP potrebno odobrenje, a odobrenje nije dano. Pogledajte odjeljak 2.2 za situacije u kojima MMP ne zahtijeva odobrenje i gdje će verifikator izvršiti potpune provjere u odnosu na FAR.

Izjava o verifikacijskom mišljenju	Pojašnjenje
<p>Nesukladnosti pojedinačno ili u kombinaciji s drugim nesukladnostima ne pružaju dovoljnu jasnoću i sprječavaju verifikatora da s opravdanim jamstvom potvrdi da u izvješću nema materijalnih pogrešaka.</p> <p>Izvješće nije verificirano kao zadovoljavajuće (negativno verifikacijsko mišljenje)</p>	<p>Kada se utvrde nesukladnosti tijekom postupka verifikacije, to obično utječe na analizu rizika i planirane verifikacijske aktivnosti. Točnije, ako takve nesukladnosti povećavaju rizik od pogrešaka i stvaraju nesigurnost u pogledu točnosti podataka, verifikacijske aktivnosti trebaju biti detaljnije, te će biti potrebna daljnja ispitivanja i provjere kako bi se postigla veća sigurnost i povjerenje u podatke. Međutim, daljnje testiranje neće uvijek pružiti verifikatoru dovoljno povjerenja u podatke i može se izdati negativno mišljenje.</p> <p>U nekim slučajevima, nesukladnosti (pojedinačno ili u kombinaciji s drugim nesukladnostima) pružaju preveliku nesigurnost da bi verifikator pozitivno izjavio s opravdanim jamstvom da izvješće operatera ne sadrži materijalne pogreške. To se može dogoditi, na primjer, ako operater ne kalibrira mjernu opremu, neusklađenost se opetovano ne ispravlja i/ili kalibrirani rezultati mjerenja nisu dostupni, zbog čega verifikator nije siguran je li prijavljeni podatak bez materijalnih pogrešaka.</p>
<p>Ako MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, nesukladnost s FAR-om pojedinačno ili u kombinaciji s drugim nesukladnostima ne pružaju dovoljnu jasnoću i sprječavaju verifikatora da s opravdanim jamstvom potvrdi da u izvješću nema materijalnih pogrešaka.</p> <p>Izvješće nije verificirano kao zadovoljavajuće (negativno verifikacijsko mišljenje)</p>	<p>To je, primjerice, slučaj kada neki elementi MMP-a nisu znanstveno opravdani, nisu u skladu s FAR-om (npr. izvor podataka s najvećom mogućom točnošću nije opravdano korišten) ili kada metodologiji nedostaje transparentnosti i ne može se odrediti tijekom provedbe plana verifikacije. Ako su ta pitanja nesukladnosti tako ozbiljna ili dovode do povećane nesigurnosti u pogledu točnosti podataka, to može spriječiti verifikatora u donošenju zaključka o prijavljenim podacima s opravdanim jamstvom.</p> <p>Treba napomenuti da se za prvo izvješće o referentnim podacima koje treba podnijeti 2019. godine podaci odnose na razdoblje od 2014. do 2018. godine. Ako MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, verifikatorova validacija usredotočuje se na elemente MMP-a koji se odnose na podatke za razdoblje od 2014. do 2018. godine. Svaka nesukladnost s elementima koji gledaju unaprijed i koji ne podliježu verifikaciji prvog izvješća o referentnim podacima nema učinak na izjavu o verifikacijskom mišljenju. Međutim, verifikator može dati komentare o mogućim nesukladnostima u verifikacijskom izvješću.</p>

Sva utvrđena pitanja pogrešaka, neusklađenosti i nesukladnosti (bez obzira jesu li materijalna ili ne) navedena su u verifikacijskom izvješću, osim ako ih je operater ispravio prije izdavanja verifikacijskog izvješća.

Moguće situacije s MMP-om

Ako verifikator ima opravdane sumnje u pogledu kvalitete manjih elemenata metodologije, npr. u pogledu posebne metodologije procjene za zamjenske podatke za popunjavanje nedostataka podataka, te sumnje moraju biti jasno navedene u verifikacijskom izvješću. Ako se utvrdi da takve nesukladnosti imaju nematerijalni učinak na prijavljene podatke, verifikacijsko mišljenje može biti pozitivno ako se utvrdi da su izvedeni podaci točni na temelju MMP-a i ako operater pokaže da ne može pružiti točnije podatke.

Ako verifikator utvrdi da MMP upućuje na korištenje dostupnih izvora podataka koji se ne smatraju „podacima najveće moguće točnosti“, verifikator će prijaviti tu činjenicu kao nalaz u verifikacijskom izvješću. Ipak, može nastaviti s daljnjim verifikacijskim zadaćama ako se utvrdi da su takve nesukladnosti nematerijalne. Verifikacijsko mišljenje može biti pozitivno ako se utvrdi da su izvedeni podaci točni na temelju MMP-a i ako operater pokaže da ne može pružiti točnije podatke.

U takvim okolnostima verifikator može dodati komentare u izjavu o mišljenju kako bi privukao pažnju nadležnog tijela na sva pitanja koja smatra posebno relevantnima.

Opisivanje problema u verifikacijskom izvješću.

Sva otvorena pitanja moraju biti opisana na jasan način. To će omogućiti nadležnom tijelu i NAB-u da detaljnije procijene nalaze verifikatora. Prilikom opisivanja problema u verifikacijskom izvješću, prema članku 27. stavku 4. AVR-a verifikator u opis treba uključiti:

- a) veličinu i prirodu pogreške, nesukladnosti ili neusklađenosti s FAR-om;
- b) ima li pogreška, nesukladnost ili neusklađenost materijalni učinak;
- c) na koji se element izvješća operatera odnosi pogreška ili na koji se element MMP-a odnosi nesukladnost;
- d) na koji se članak FAR-a odnosi neusklađenost.

Osim navođenja nalaza u verifikacijskom izvješću verifikator može dodati komentare u izjavu o mišljenju kako bi privukao pažnju nadležnog tijela na sva pitanja koja smatra posebno relevantnima, na primjer, značajne pogreške kvantifikacije u elementima skupa podataka na koje se razina materijalnosti ne primjenjuje prema članku 23. stavku 4. AVR-a. Treba napomenuti da za takve materijalne pogreške činjenica da razina materijalnosti nije navedena ne znači nužno da pogreška nije materijalna. To još uvijek može biti slučaj na temelju kvalitativne procjene materijalnosti (pogledajte odjeljak 6.4.2).

6.6 Postupanje po negativnim verifikacijskim mišljenjima

Države članice mogu prihvatiti samo podatke o besplatnoj dodjeli koji su dostavljene nadležnom tijelu koje je verifikator potvrdio kao zadovoljavajuće u skladu s AVR-om. Nadležno tijelo može odlučiti o određivanju povijesnih razina aktivnosti ako su nedostaci u podacima na kojima se temelji mišljenje verifikatora posljedica iznimnih i nepredvidivih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći čak ni uz svu dužnu pažnju (članak 15. stavak 2. FAR-a).

7 Posebne teme za referentne podatke prema FAR-u

Ovo poglavlje objašnjava neka specifična pitanja koja su relevantna za verifikaciju izvješća o referentnim podacima i izvješća s podacima o novim postrojenjima. Potrebno je napomenuti da ovo nije potpuni popis pitanja.

7.1 Načela FAR-a

Verifikatori bi trebali razumjeti temeljna načela izračuna prema FAR-u. Najvažnije su navedena u nastavku. Više pojedinosti o tim konceptima može se dobiti iz uputa navedenih u Prilogu II.

7.1.1 Procjena granica potpostrojenja

Verifikator provjerava granice potpostrojenja i samog postrojenja kako bi se osiguralo da se proračuni u potpunosti podudaraju s ukupnom fizičkom stvarnošću bez preklapanja ili propusta. Na jedno postrojenje mogu se odnositi višestruka potpostrojenja.

Verifikatori bi stoga trebali biti svjesni definicije potpostrojenja za različite referentne vrijednosti (posebno referentne vrijednosti za proizvode) kao i podjelu na potpostrojenja ako se više od jednog potpostrojenja odnosi na jedno postrojenje. Ostali ključni koncepti uključuju:

- definiciju proizvođača električne energije⁴⁰. Izvoz ili potrošnja topline korištene za proizvodnju električne energije nije prihvatljiva za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica, pa verifikator ponovno provjerava ima li proizvodnje električne energije u postrojenju i koje su granice te proizvodnje.
- definicije mjerljive topline, druge nemjerljive topline i daljinskog grijanja, te načela postupanja s prekograničnim tokovima topline. Potpostrojenja s referentnom vrijednošću za toplinu najčešće su složena. Verifikatorima se savjetuje da posebnu pozornost obrate Uputama 6.
- definicija potpostrojenja s procesnim emisijama, uključujući načela koja se odnose na otpadne plinove i primjenjivi ispravak izračuna dodjele. Ispravci za otpadne plinove također su relevantni za dodijeljene emisije potpostrojenja s

⁴⁰ Upute za prepoznavanje proizvođača električne energije:

https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_electricity_generators_en.pdf

referentnom vrijednošću za proizvod u vezi s ažuriranjem referentnih vrijednosti. Definicija potpostrojenja s procesnim emisijama i koncepti otpadnih plinova razjašnjeni su za četvrto razdoblje trgovanja. Više detalja dostupno je u Uputi br. 8.

Dodatna objašnjenja dana su u uputama za FAR.

Nadalje, verifikatori moraju provjeriti cjelovitost tokova izvora i izvora emisija koji su navedeni u MMP-u. Za to će verifikatori obaviti slične provjere kao i za godišnju verifikaciju emisija. Za više informacija pogledajte KGN II.1 o opsegu verifikacije.

7.1.2 Najtočniji dostupni izvori podataka

Kao što je objašnjeno u odjeljku 2.3, operater treba koristiti izvore podataka koji postižu najveću moguću točnost. Mogu se razlikovati različiti scenariji.

Za povijesne podatke koji će se koristiti za referentno razdoblje od 2014. do 2018. godine, operater će koristiti podatke koji su već u njegovoj arhivi. U načelu, operater bi trebao koristiti iste izvore podataka koji su navedeni u MP-u godišnjih emisija postrojenja – oni se smatraju podacima najveće točnosti za kvantifikaciju goriva i materijala i za određivanje svojstava goriva i materijala.

Na primjer, ako operater trenutno nema mjerne instrumente i izračunava zamjenske podatke za određivanje neto iznosa mjerljive topline u skladu s metodom 3 iz odjeljka 7.2. Priloga FAR-u, u MMP-u treba navesti da je to trenutno najviša razina točnosti koju operater može postići. Osim ako ne postoje jasni dokazi o suprotnom, verifikator može prihvatiti ovu metodologiju za utvrđivanje referentnih podataka za prvi ciklus. Ovisno o situaciji i skupu podataka, operater treba pružiti dokaz da ne postoje drugi (točniji) izvori podataka ili druga odgovarajuća obrazloženja, kao što je količina nedostataka u podacima za točniji izvor podataka, itd.

Međutim, verifikatori trebaju ocijeniti predloženi izvor podataka za referentno izvješće u odnosu na izvore podataka koji se koriste za godišnje praćenje emisija (gdje je to relevantno), a ako je predloženi izvor različit od onog navedenog u godišnjem MP-u, operater treba dati obrazloženje o tome zašto je to opravdano i kako zadovoljava definiciju najveće moguće točnosti iz FAR-a. Za podatke koji se prikupljaju tijekom vremena do sljedećeg postupka dodjele 2024. godine i za buduće cikluse, MMP će odrediti koji pristup operater namjerava koristiti za prikupljanje tih podataka. Ova specifikacija podliježe odobrenju nadležnog tijela prije primjene i stoga verifikator ne mora dalje ocjenjivati izvore podataka. Međutim, ako verifikator tijekom svog rada utvrdi nešto što je u suprotnosti s navedenom specifikacijom za prikupljanje podataka koji se odnose na buduća razdoblja, može to mogu prijaviti u svojim nalazima kako bi nadležno tijelo obratilo pozornost na to.

Ako je MMP odobren od strane nadležnog tijela, MMP koji je dostavljen nadležnom tijelu na odobrenje uključivat će, gdje je to relevantno, obrazloženja za primijenjene izvore podataka. Ako nadležno tijelo prihvati obrazloženja vezana uz tehničku izvedivost ili neopravdano visoke troškove povezane s uvođenjem novih mjernih sustava, odobreni MMP će to uzeti u obzir, a verifikator može prihvatiti odobrene izvore podataka kao izvore podataka najveće moguće točnosti. Verifikator će zatim uzeti odluke nadležnog tijela o MMP-u kao polaznu točku za svoj rad, ali još uvijek može prijaviti neusklađenosti ili dati preporuke za poboljšanje ako smatra da se ne

poštuju zahtjevi o najtočnijim izvorima podataka ili ako smatra da operater može poboljšati odabir najtočnijih izvora podataka.

7.1.3 Neopravdano visoki troškovi i tehnička neizvedivost

Kada se zbog tehničke neizvedivosti ili neopravdano visokih troškova koriste drugi izvori podataka, verifikator će obaviti iste provjere za neopravdano visoke troškove i tehničku neizvedivost kao što bi to učinio za godišnju verifikaciju emisija. U pogledu neopravdano visokih troškova, verifikatori ocjenjuju izračun neopravdano visokih troškova kao i temeljne dokaze o troškovima koji se koriste u izračunu kako bi se utvrdilo jesu li opravdanja i dokazi potpuni i opravdani.

U pogledu tehničke neizvedivosti, verifikator će prikupiti verifikacijske dokaze o tome koja je oprema bila ugrađena i dostupna u vrijeme prikupljanja podataka kako bi odlučio jesu li dokazi o tehničkoj neizvedivosti koje je operater predstavio u MMP-u potpuni i opravdani.

7.1.4 Pojednostavnjena procjena nesigurnosti

Operater može koristiti druge izvore podataka pod uvjetom da je na zadovoljavajući način dokazao nadležnom tijelu da je povezana razina točnosti izvora podataka koji je operater predložio jednaka ili bolja od razine točnosti najtočnijih izvora podataka u skladu s odjeljkom 4. Priloga VII. FAR-a. U tu svrhu, operater mora pripremiti pojednostavljenu procjenu nesigurnosti kojom se utvrđuju glavni izvori nesigurnosti i procjenjuje njihova povezana nesigurnost. Takva procjena nesigurnosti nema strogost⁴¹ koja se zahtijeva za godišnja izvješća o emisijama, ali treba biti robusna i podržana logičnim dokazima i obrazloženjima.

Kada se napravi takva pojednostavljena procjena nesigurnosti, verifikator treba provjeriti valjanost informacija koje su korištene za takvu procjenu nesigurnosti. Verifikator treba provjeriti dokaze o tome da su identificirani svi glavni izvori nesigurnosti u cijelom protoku podataka za generiranje, prikupljanje i izračunavanje relevantnih podatkovnih točaka i osnovu iz koje je izvedena procjena nesigurnosti za svaku.

Verifikator će provjeriti te informacije suprotstavljanjem s vlastitom procjenom protoka podataka i operaterovom procjenom rizika. Verifikatori će također zatražiti od operatera da obrazloži uključivanje/isključivanje izvora nesigurnosti u procjeni i da pruži opravdane dokaze o tome kako je operater odlučio o razini nesigurnosti.

7.1.5 Ocjenjivanje primjene referentnih vrijednosti za proizvod

Kao što je objašnjeno u odjeljku 6.3, verifikator će provjeravati ispravnu primjenu referentnih vrijednosti za proizvod i drugih podataka o ažuriranju referentnih vrijednosti, uključujući:

- Je li došlo do nedostatka u podacima ili dvostrukog brojanja

⁴¹ Nije potrebno niti da koristi isti pristup i metodologiju, iako, ako već postoji pristup koji se primjenjuje na instrumente itd. u okviru godišnjeg izvješćivanja o emisijama, operateri bi trebali dostaviti verifikatoru opravdano obrazloženje zašto nije bio primijenjen na relevantne aktivnosti prikupljanja podataka prema FAR-u.

- Ispravnu primjenu definicija za proizvod
- Ispravno pripisivanje razina aktivnosti za nadomjesne pristupe dodjeli (potpostrojenja s referentnom vrijednošću za toplinu, daljinsko grijanje i gorivo te potpostrojenja s procesnim emisijama) prema statusu istjecanja ugljika proizvoda povezanih s tim potpostrojenjima i oznakama NACE/PRODCOM tih proizvoda.
- povijesne razine aktivnosti (na temelju srednjih vrijednosti referentnog razdoblja i relevantnih metoda izračuna)

Verifikator će primijeniti analitičke postupke i verifikaciju podataka kako bi ocijenio te elemente te bi stoga trebao biti svjestan kako se ti koncepti mogu ocijeniti (pogledajte također i odjeljak 6.3). Verifikatori trebaju razumjeti upute za FAR.

7.1.6 Definicije proizvoda i podaci o proizvodnji

Ključno pitanje za verifikaciju referentnih podataka prema FAR-u je provjera podataka o proizvodnji, koja čini osnovu za izračunavanje povijesnih razina aktivnosti (eng. *Historic Activity Levels* (HAL)) za referentne vrijednosti proizvoda kako bi se odredio preliminarni broj dodijeljenih besplatnih emisijskih jedinica. To uključuje dva aspekta:

- a) Kvalitativne provjere: Je li operater odabrao ispravnu referentnu vrijednost? Drugim riječima: Jesu li proizvodi obuhvaćeni odgovarajućom definicijom iz Priloga I. FAR-a⁴²?
- b) Godišnja količina proizvoda.

Klasifikacija proizvoda

Da bi odgovorio na točku (a), verifikator treba razumjeti relevantne definicije proizvoda u FAR-u i primjenjive klasifikacije NACE-a i PRODCOM-a. U slučaju spora o klasifikaciji proizvoda, verifikator bi trebao tražiti pojašnjenja od nacionalnog statističkog ureda u državi članici u kojoj se nalazi postrojenje.

Za određivanje kvantitativnih podataka o proizvodnji (uključujući podatke o prodaji topline), operater će obično moći dostaviti podatke iz svojih financijskih računovodstvenih sustava, kao što su dostavnice i računi, i/ili računovodstvenih protokola za proizvodnju. Dostavljeni podaci često se pohranjuju u elektroničkim sustavima baza podataka i mogu biti predmet audita financijskih auditora operatera. Verifikator bi trebao razmotriti sljedeća pitanja:

- Za podatke o HAL-u, količina proizvedenog utrživog proizvoda je relevantna u većini slučajeva. Ako se koriste podaci o prodaji, oni se moraju ispraviti za godišnje promjene zaliha kako bi se odredili podaci o proizvodnji. Jednako tako, ako se operaterova računovodstvena financijska godina ne podudara s izvještajnom kalendarskom godinom, potrebno je napraviti primjerene prilagodbe.

⁴² Definicije su opširnije obrađene u Uputama br. 9.

S obzirom na rezultate financijskih ili drugih audita

- Verifikator može uzeti u obzir rezultate vanjskih neovisnih revizija koje se provode u svrhe poreznih ili carinskih tijela ili u kontekstu financijskih propisa. Međutim, odgovornost je verifikatora da ocijeni može li se oslanjanje na takva auditorska mišljenja opravdati s obzirom na opseg i potrebnu razinu jamstva za verifikaciju referentnih podataka prema FAR-u. Ako je potrebno, verifikator će morati obaviti dodatne verifikacijske aktivnosti.

7.1.7 Istjecanje ugljika

Verifikatori bi trebali biti svjesni rizika značajne izloženosti istjecanju ugljika u različitim sektorima i njegovog utjecaja na pravila dodjele. Ako je sektor ili podsektor podložan riziku značajne izloženosti istjecanju ugljika, bit će naveden na Popisu sektora i podsektora izloženih riziku od istjecanja ugljika (eng. *Carbon Leakage List* (CLL)), a potpostrojenja koja služe navedenim sektorima ili podsektorima imaju pravo na 100 % besplatnu dodjelu. Komisija je usvojila novi CLL za razdoblje od 2021. do 2030. godine u kojem su identificirani sektori i aktivnosti koji ispunjavaju uvjete za 100 % besplatnu dodjelu u skladu s novim pravilima za istjecanje ugljika za 4. razdoblje trgovanja. U načelu se procjena prihvatljivosti uključivanja (pod)sektora na popis temelji na njihovim klasifikacijskim oznakama NACE⁴³, iako se za dio podsektora temelji na više razvrstanim klasifikacijskim oznakama PRODCOM. U sklopu tih provjera, verifikatori bi trebali potvrditi da su oznake NACE/PRODCOM navedene u izvješću o referentnim podacima u skladu s drugim dokazima o takvim izjavama od strane operatera; ili da postoji opravdani razlog za promjenu deklarirane oznake. Verifikatori moraju biti svjesni potencijala za narušavanje razina besplatne dodjele korištenjem pogrešnih oznaka u izvješćima o referentnim podacima, te da su neki sektori podijeljeni tako da su neki podsektori (s više razvrstanih⁴⁴ oznaka) na CLL-u, a neki nisu. Verifikatori moraju pažljivo provjeriti CLL i pobrinuti se da operateri koriste ispravnu oznaku NACE / PRODCOM u izvješću o referentnim/novim podacima. Više je informacija vezanih za istjecanje ugljika sadržano u Uputama br. 2.

7.1.8 Promjene u dodjeli

Mogu postojati situacije u kojima postoje promjene u radu postrojenja koje će utjecati na prvotnu dodjelu, npr. poznate promjene kapaciteta koje će utjecati na razine proizvodnje uskoro nakon te promjene. Verifikator bi trebao biti svjestan takvih promjena i provjeriti što se promijenilo u radu postrojenja tijekom referentnog razdoblja. Nakon početka 4. razdoblja trgovanja, dodjela nekog postrojenja mijenjat će se samo kao rezultat promjena koje su prijavljene u godišnjem izvješću o razini aktivnosti.

7.1.9 Spajanja i podjele

Članak 25. FAR-a zahtijeva od operatera novih postrojenja koja su rezultat spajanja ili podjele da dostave dokumentaciju o promjeni vlasništva nadležnom tijelu. Kada je

⁴³ CLL se temelji na reviziji NACE 2 s odgovarajućom 2010. za PRODCOM. Za više detalja pogledajte odjeljak 4.1. Uputa br. 2.

⁴⁴ Više razvrstanih znači da je više znamenki oznaka PRODCOM relevantno.

došlo do spajanja ili podjele, verifikator mora pregledati tu dokumentaciju i provjeriti je li izvješće o referentnim podacima takvog postrojenja točno, kako je postrojenje spojeno ili podijeljeno i kakav je to učinak imalo na potpostrojenja. To će biti važna informacija koja će se uzeti u obzir u ocjenjivanju točnosti podataka o dodjeli.

7.2 Potrebne posebne kompetencije

Kao što je objašnjeno u odjeljku 5.2, auditori i vodeći auditor prema EU ETS direktivi trebali bi imati znanje o posebnim pravilima i smjernicama FAR-a, kao i znanje i iskustvo o aspektima praćenja i izvješćivanja u vezi s podacima o dodjeli. Nadalje, tim u cjelini trebao bi uključivati barem jednu osobu koja ima tehničke kompetencije i znanja potrebna za ocjenjivanje posebnih tehničkih aspekata u vezi s praćenjem, izvješćivanjem i prikupljanjem podataka. To će omogućiti verifikatoru da razumije primjenjiva postrojenja i potpostrojenja te provjeri primjenu metodologije praćenja i provedbu MMP-a. U suprotnom, verifikator neće moći procijeniti materijalnu ispravnost podataka i ispravnu provedbu plana praćenja. Tablica u nastavku navodi neke od tehničkih sposobnosti i razumijevanje koje treba primijeniti u ocjenjivanju posebnih tehničkih aspekata u vezi s praćenjem i izvješćivanjem.

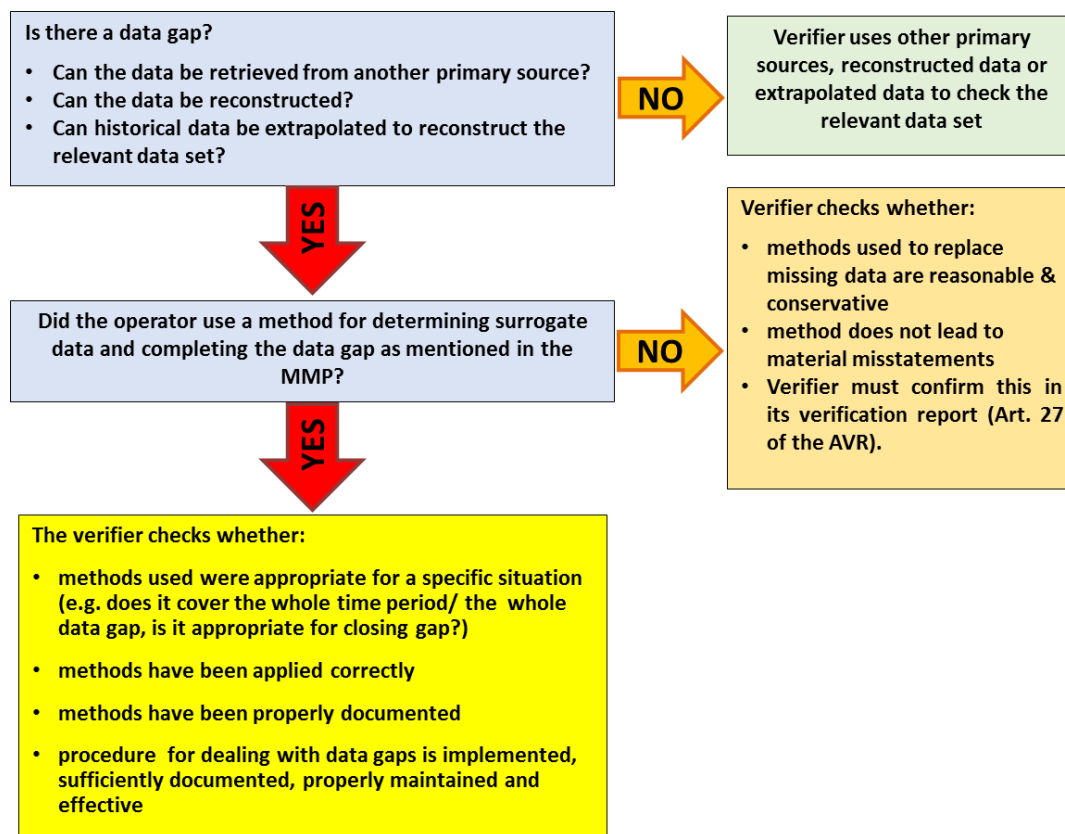
Elementi tehničke stručnosti i kompetencije	Primjeri znanja i vještina povezanih s tehničkom kompetencijom
Ocjenjivanje aspekata MMP-a	<p>Sposobnost ocijeniti i razumjeti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kako je MMP primijenjen na postrojenju; • kako provjeriti izvješće o referentnim podacima u odnosu na MMP; • kako analizirati informacije i podatke kako bi se potvrdilo je li MMP još uvijek prikladan i da li se provodi; • kako provjeriti MMP u odnosu na FAR ako MMP nije odobren i kako se nositi s aspektima neopravdano visokih troškova/tehničke neizvedivosti ako ne postoji odobrenje tih aspekata od strane nadležnog tijela.
Posebna djelatnost i tehnologija	<ul style="list-style-type: none"> • Sposobnost prepoznavanja i razumijevanja ključnih operacija koje utječu na podatke o dodjeli operatera; • Posjedovanje općeg znanja o tehnologijama koje se primjenjuju u industrijskom sektoru u kojem djeluje postrojenje.
Relevantne granice potpostrojenja i izvori emisija/tokovi izvora	<p>Sposobnost razumijevanja i posjedovanje znanja o:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konceptima koji se odnose na potpostrojenja s procesnim emisijama, otpadne plinove i ispravljanje sadržaja topline u njima; sigurnosno spaljivanje na baklji, itd.; • granica potpostrojenja; • definiciji referentnih vrijednosti za proizvod i granica sustava; • zamjenjivosti goriva i električne energije; • definiciji nadomjesnih potpostrojenja; • pripisivanju podataka relevantnim potpostrojenjima;

Elementi tehničke stručnosti i kompetencije	Primjeri znanja i vještina povezanih s tehničkom kompetencijom
	<ul style="list-style-type: none"> • ocjenjivanju potpunosti tokova izvora i izvora emisija; • proizvodnim ulazima i izlazima relevantnim za godišnje emisije stakleničkih plinova.
Kvantifikacija, praćenje i izvješćivanje, uključujući relevantna tehnička i sektorska pitanja	<p>Sposobnost razumijevanja i posjedovanje znanja o tehnikama relevantnim za praćenje i izvješćivanje što zahtijeva vještine kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • parametri za prikupljanje referentnih podataka; • sposobnost razumijevanja koncepta zamjenjivosti električne energije i topline; • znanje o posebnim temama kao što su faktori CWT, te o načinu određivanja povezanih razina aktivnosti i drugih posebnih referentnih vrijednosti; • razumijevanje metoda za određivanje neto protoka topline koji su prihvatljivi za dodjelu u okviru nadomjesnih potpostrojenja; za određivanje zamjenskih vrijednosti podataka za mjerljivu toplinu; i za izračun emisija koje se odnose na toplinu u kogeneracijskim postrojenjima; • kako procijeniti najtočnije izvore podataka, te kako procijeniti neopravdano visoke troškove i tehničku neizvedivost; • kako procijeniti jesu li metode za popunjavanje nedostataka u podacima konzervativne i dovode li do materijalnih pogrešaka.
Znanje vezano uz organizaciju i osiguranje kvalitete operatera	<ul style="list-style-type: none"> • operaterov posebni protok podataka i procjena rizika; • operaterove posebne aktivnosti kontrole u odnosu na protok podataka; • cjelokupna organizacija u pogledu praćenja i izvješćivanja, kao i kontrolno okruženje u kojem funkcionira računovodstveni sustav operatera; • postupci navedeni u MRR-u; npr. postupci za aktivnosti protoka podataka i kontrolne aktivnosti; te za upravljanje odgovornostima za praćenje i izvješćivanje unutar postrojenja.
Znanje vezano uz verifikacijske sporazume	<ul style="list-style-type: none"> • razumijevanje ugovora ili drugih sporazuma s operaterom za upravljanje sukobima koji bi mogli utjecati na verifikaciju (npr. vremenski raspored u ugovorima s operaterom). • razumijevanje načina kako primijeniti koncept materijalnosti na referentne podatke, a posebno na aspekte skupova podataka koji nemaju definiran prag materijalnosti

7.3 Postupanje s nedostacima u podacima vezanima uz FAR

Nedostatke u podacima može utvrditi verifikator prilikom provedbe analitičkih ispitivanja i detaljne verifikacije podataka ili sam operater. Slika 3 u nastavku prikazuje što verifikator treba provjeriti u slučaju nedostatka u podacima.

Nedostatak u podacima se pojavljuje nekoliko puta tijekom dužeg vremenskog razdoblja može pokazati da aktivnosti interne kontrole nisu ispravno funkcionirale. Verifikator će stoga procijeniti učestalost nedostataka u podacima i kontrolne aktivnosti koje se provode kako bi se izbjegli takvi nedostaci podataka. Verifikator ocjenjuje jesu li aktivnosti unutarnje kontrole djelotvorne⁴⁵ (npr. da li su sustavi informacijskih tehnologija koji automatski prenose podatke sigurni i funkcioniraju li ispravno, da li je operater ugradio ručne kontrole kako bi se osiguralo da ne dođe do nedostataka u podacima i da li se provodi redovita validacija podataka kako bi se problemi rješavali prije nego što postanu nedostaci podataka).

Slika 3 - Postupanje s nedostacima u podacima

⁴⁵ Verifikator bi trebao biti svjestan da neki podaci o kojima se izvješćuje 2019. godine nisu bili namijenjeni za svrhe referentnih podataka/referentnih vrijednosti kada su izvorno generirani. Verifikator bi trebao procijeniti djelotvornost kontrolnih aktivnosti u tom kontekstu, tj. kontrole koje su uspostavljene u vrijeme kada su generirani u svrhe za koje su generirani.

8 Prilog 1. - Verifikacijsko izvješće

8.1 Glavni elementi verifikacijskog izvješća

Verifikacijsko izvješće odnosi se na prijavljene referentne podatke u svojoj cijelosti; to je navedeno u predlošku Komisije za izvješćivanje, kao što je sažeto na stranici „Sažetak”⁴⁶ za skup podataka o dodjeli i na relevantnoj stranici ili stranicama „Referentne vrijednosti”⁴⁷ za skup podataka o ažuriranju referentne vrijednosti (ako je relevantno za postrojenje).

Članak 27. stavak 3. AVR-a sadrži glavne zahtjeve o sadržaju verifikacijskog izvješća. Sadržaj verifikacijskog izvješća u odnosu na referentna izvješća sličan je godišnjem izvješću o verifikaciji emisija. Međutim, postoje neki elementi koji su specifični za referentna izvješća, kao što je potvrda da je verifikator provjerio MMP i da je taj plan u skladu s FAR-om (za situacije u kojima je verifikator validirao MMP).

Verifikacijska izvješća uključuju informacije navedene u nastavku:

- U odnosu na verifikatora:
 - Ime i prezime/naziv verifikatora
 - Ime i prezime vodećeg auditora prema EU ETS direktivi, auditora, tehničkih stručnjaka i neovisnog pregledatelja
 - Ime i prezime i potpis ovlaštene osobe verifikatora; i datum potpisa
 - Datum(i) i trajanje obilazaka lokacije i tko ih je obavio
- U odnosu na operatera i postrojenje:
 - Naziv i adresa postrojenja i zaduženog operatera
 - Jedinstvena identifikacijska oznaka postrojenja
 - Osoba za kontakt odgovorna za izvješće o referentnim podacima prema FAR-u u postrojenju (ime i prezime i adresa, broj telefona i adresa elektroničke pošte)
- U odnosu na izvješće operatera:
 - Upućivanje na naziv i datum konačnog potvrđenog izvješća o podacima prema FAR-u (ako verifikacijsko izvješće o provjeri nije uključeno u samom izvješću o referentnim podacima prema FAR-u)
 - Referentno razdoblje koje se verificira [od 2014. do 2018. godine, ili od 2019. do 2023. godine]
 - Upućivanje na relevantne stranice referentnog izvješća koje sadrže podatke koji se verificiraju (tj. stranicu sažetka i referentne vrijednosti)

⁴⁶K_Sažetak predloška za izvješćivanje

⁴⁷F_Referentna vrijednost za proizvod i/ili G_Nadomjestak predloška za izvješćivanje

za proizvod i/ili stranice s nadomjesnim referentnim vrijednostima, ako su relevantne, budući da ove stranice sadrže podatke za ažuriranje referentnih vrijednosti za proizvode)

- Osnovu verifikacijskog mišljenja uključujući:
 - ciljeve, opseg i odgovornosti različitih strana [nadležno tijelo operatera i verifikator]
 - kriterije korištene u verifikaciji, uključujući:
 - MMP (s razdobljem valjanosti i informacijama o verziji), te je li već odobren od strane nadležnog tijela
 - FAR i povezane smjernice
 - AVR i povezane smjernice i norme
 - opseg verifikacije
- ako MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela, potvrdu nadležnog tijela da je MMP usklađen s FAR-om.
- Neriješena pitanja utvrđena tijekom verifikacije
 - opis svih utvrđenih pogrešaka i nesukladnosti koje nisu ispravljene prije izdavanja verifikacijskog izvješća;
 - opis svih neusklađenosti s FAR-om koje su utvrđeni tijekom verifikacije;
 - potvrda da su metode koje se koriste za popunjavanje eventualnih nedostataka u podacima opravdane i da se temelje na znanstvenim/inženjerskim načelima i dovode li ili ne te metode do materijalnih pogrešaka;
 - eventualne preporuke za poboljšanje (ako je relevantno).

kako bi se pojasnilo što podupire zaključak izražen u izjavi o verifikacijskom mišljenju. Komisija je izradila predložak za verifikacijsko izvješće i izjavu o mišljenju koji uključuje sve potrebne elemente.

9 Prilog 2. - Popis dostupnih uputa

FAR-om se utvrđuju svojstvene teme za koje su potrebna dodatne objašnjenja ili upute. Upute za FAR nastoje obraditi ove teme što je opširnije i jasnije moguće. Komisija smatra potrebnim postići najvišu razinu usklađenosti u primjeni metodologije dodjele za 4. razdoblje trgovanja.

Cilj je Uputa za FAR postići dosljedno tumačenje FAR-a, poticati usklađenost i spriječiti moguću zlorabu ili narušavanje tržišnog natjecanja unutar Zajednice. U nastavku je naveden cjelovit popis tih dokumenata.

- Upute br. 1 – opće upute:
u ovom dokumentu pruža se sveobuhvatni pregled postupka dodjele i objašnjava osnove metodologije dodjele. U njemu se također objašnjava kako su različite Upute međusobno povezane.
- Upute br. 2 – upute za pristupe dodjele na razini postrojenja:
u ovom dokumentu objašnjava se kako funkcionira metodologija dodjele emisijskih jedinica na razini postrojenja te objašnjava kako izloženost riziku od istjecanja ugljika u sektoru utječe na određivanje besplatne dodjele emisijskih jedinica postrojenju.
- Upute br. 3 – upute za prikupljanje podataka:
u ovom dokumentu objašnjava se koje su podatke operateri dužni dostaviti nadležnim tijelima te kako prikupiti te podatke, obuhvaćajući i podatke za određivanje preliminarne besplatne dodjele emisijskih jedinica kao i ažurirane referentne vrijednosti. Odražava strukturu obrasca za unos podataka koji pruža Europska komisija (EK).
- Upute br. 4 – upute za NIM-ovu verifikaciju podataka:
ovaj dokument namijenjen je EU ETS verifikatorima i akreditacijskim tijelima. U njemu se objašnjava postupak verifikacije prikupljenih podataka za Nacionalne provedbene mjere,⁴⁸ podataka koje su podnijela nova postrojenja.
- Upute br. 5 – upute o praćenju i izvješćivanju za FAR:
ovaj dokument ima tri svrhe:
 - (a) sadržava „kratki vodič“ za čitatelje kojima je ovo prvi susret s temom besplatne dodjele emisijskih jedinica u EU ETS-u;
 - (b) pruža pregled zahtjeva za praćenje i izvješćivanje uvedenih FAR-om koji dopunjuju postojeći godišnji ciklus usklađivanja koji je već utvrđen Uredbom o praćenju i izvješćivanju (MRR) te Uredbom o akreditaciji i verifikaciji (AVR); i
 - (c) pruža upute o zahtjevima MMP-a i o ostalim novim elementima FAR-a koji nisu obuhvaćeni drugim uputama u ovoj seriji.

⁴⁸ Članak 11. Direktive 2003/87/EZ

- Upute br. 6 – upute za prekogranične tokove topline: ovaj dokument objašnjava djelovanje metodologija za dodjelu emisijskih jedinica u slučaju prijenosa topline preko „granica” postrojenja;
- Upute br. 7 – upute za nova postrojenja i zatvaranja postrojenja: namjena ovog dokumenta jest objasniti pravila za dodjelu emisijskih jedinica u pogledu novih postrojenja, zatvaranja postrojenja i promjene razine aktivnosti.
- Upute br. 8 – upute o otpadnim plinovima i potpostrojenjima s procesnim emisijama:
u ovom dokumentu objašnjava se metodologija dodjele za potpostrojenja s procesnim emisijama, posebice u pogledu obrade otpadnog plina.
- Upute br. 9 – upute specifične za sektor:
u ovom dokumentu detaljno se opisuju referentne vrijednosti za proizvod kao i granice sustava svake referentne vrijednosti za proizvod navedene u FAR-u. Nadalje, opisuju se posebne metode za izračun razina aktivnosti ili za prilagodbu dodjele emisijskih jedinica, gdje je to važno.
- Upute br. 10 – Spajanja i podjele:
u ovom dokumentu objašnjava se kako spajanja i/ili podjele postrojenja mogu utjecati na dodjele emisijskih jedinica.

Ovaj niz dokumenata nadopunjuje ostale upute koje je izdala Europska komisija u odnosu na 3. razdoblje trgovanja te su dokumenti – gdje je to potrebno – ažurirani za 4. razdoblje trgovanja EU ETS-a, osobito:

- Upute za tumačenje Priloga I. EU ETS direktive⁴⁹ (osim djelatnosti zračnog prijevoza); u ovom dokumentu pružaju se upute o tome kako tumačiti Prilog I. Direktivi, koji spada u područje primjene EU ETS-a od 2013.;
- Upute za prepoznavanje proizvođača električne energije⁵⁰.

Pored toga, Komisija je omogućila i opsežan komplet uputa u odnosu na MRVA-u u skladu s EU ETS direktivom⁵¹. Očekuje se da korisnici ovog dokumenta poznaju barem osnovna načela MRVA-e.

Pored toga, Komisija je omogućila i opsežan komplet uputa u odnosu na MRVA-u u skladu s EU ETS direktivom⁵². Očekuje se da korisnici ovog dokumenta poznaju barem osnovna načela MRVA-e. Posebice su relevantne sljedeće upute za AVR:

- EGD I – Upute s objašnjenjima za AVR br. 1
- KGN II.1 – Ključne smjernice II.1 za AVR o opsegu verifikacije

⁴⁹ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_interpretation_en.pdf

⁵⁰ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_electricity_generators_en.pdf

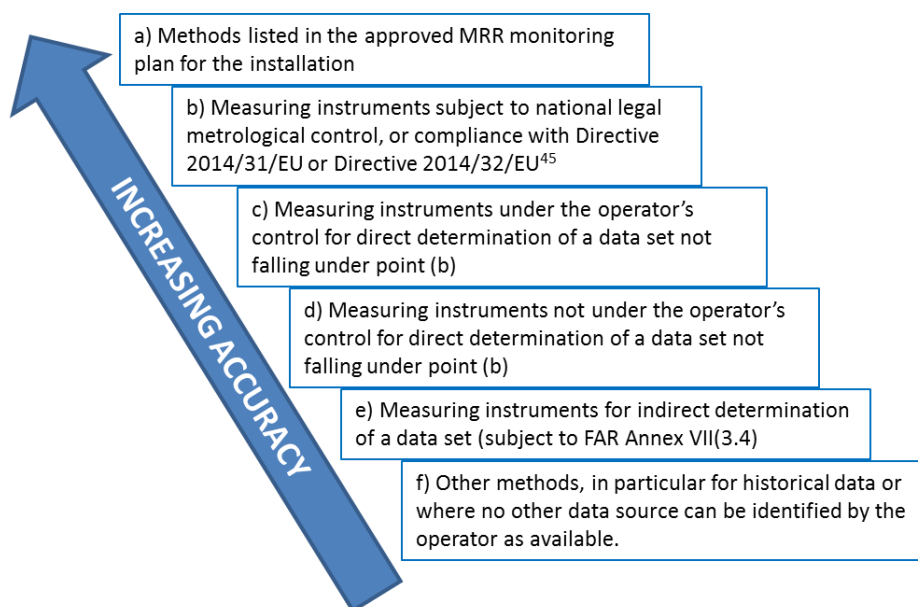
⁵¹ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_en#tab-0-1 – posebno pogledati odjeljak s kratkim vodičima.

⁵² https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_en#tab-0-1 – posebno pogledati odjeljak s kratkim vodičima.

- KGN II.2 – Ključne smjernice II.2 za AVR o analizi rizika
- KGN II.3 – Ključne smjernice II.3 za AVR o analizi procesa
- KGN II.4 – Ključne smjernice II.4 za AVR o uzorkovanju
- KGN II.5 – Ključne smjernice II.5 za AVR o obilascima lokacija
- KGN II.7 – Ključne smjernice II.7 za AVR o kompetencijama
- KGN II.8 – Ključne smjernice II.8 za AVR o odnosu između AVR-a i norme EN ISO 14065
- KGN II.9 – Ključne smjernice II.9 za AVR o odnosu između AVR-a i norme EN ISO/IEC 17011
- KGN II.10 – Ključne smjernice II.10 za AVR o razmjeni informacija

10 Prilog 3. – Hijerarhija točnosti izvora podataka

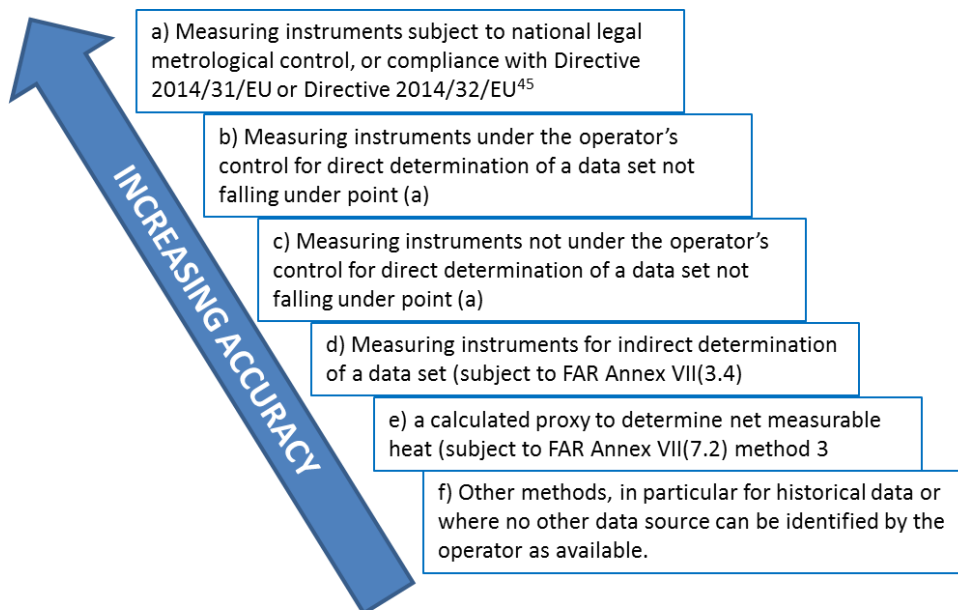
Hijerarhije za izvore podataka najveće moguće točnosti navedene u Prilogu VII. odjeljku 4. FAR-a prikazane su na slikama u nastavku.

Only the data sources listed in Figure 4 points (a) and (b) are considered to represent the most accurate data sources while the data source referred to in point (a) shall be used to the extent that it covers the respective data set. The data sources referred to in points (c) to (f) of Figure 4 are considered less accurate in the descending hierarchical order from point (c) to point (f).

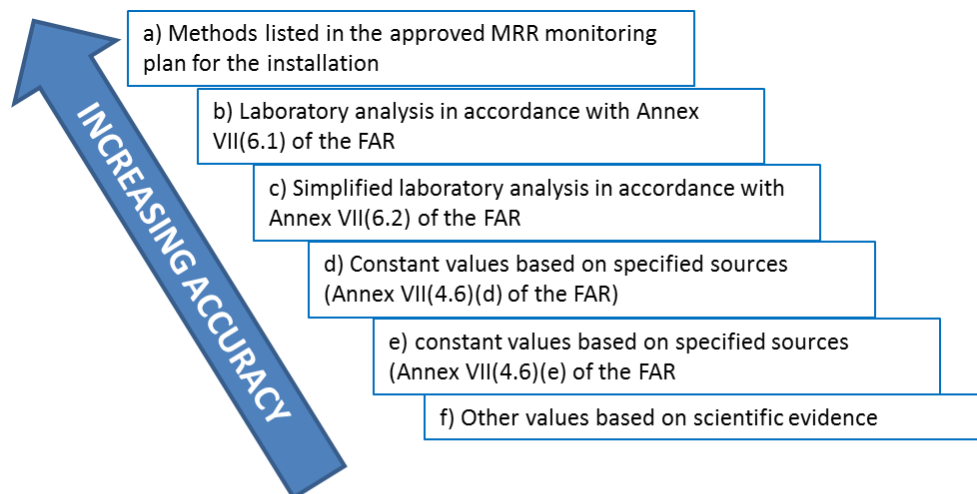
Slika 4 - Izvori podataka za kvantifikaciju materijala i goriva (Prilog VII. odjeljak 4.4. FAR-a)

⁵³ Direktiva 2014/31/EU o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na stavljanje na raspolaganje neautomatskih vaga na tržištu
Direktiva 2014/32/EU o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na stavljanje na raspolaganje mjernih instrumenata na tržištu

Only the data source referred to in Figure 5 point (a) is considered to represent the most accurate data source. The data sources referred to in Figure 5 points (c) to (f) are considered less accurate in the descending hierarchical order from point (b) to point (f). More requirements are given in section 4.5 of Annex VII of the FAR

Slika 5 - Izvori podataka za kvantifikaciju protoka energije (Prilog VII. odjeljak 4.5. FAR-a)

Only the data sources referred to in Figure 6 points (a) and (b) are considered to represent the most accurate data sources, while data source referred to in Figure 6 point (a) shall be used to the extent that it covers the respective data set. Data sources referred to in Figure 6 points (c) to (e) are considered less accurate in the descending hierarchical order from point (c) to point (e).

Slika 6 - Izvori podataka za svojstva materijala (Prilog VII. odjeljak 4.6. FAR-a)

11 Prilog 4. – Primjer „Izjave uprave“

< Uime i prezime i naziv radnog mjesta glavne kontaktne točke operatera>

< Umetnuti adresu postrojenja/poduzeća>

< umetnuti datum>

< umetnuti: broj dozvole za EU ETS>

Poštovani,

Verifikacija referentnih podataka za besplatnu dodjelu za #. razdoblje trgovanja EU ETS-a

Prema svom najboljem saznanju i uvjerenju, te nakon provedenih odgovarajućih ispitivanja, potvrđujemo sljedeće izjave dane [*naziv verifikacijskog tijela*] u vezi s vašom verifikacijom izvješća o referentnim podacima za besplatnu dodjelu za ovo postrojenje.

1. Potvrđujemo da su sva relevantna potpostrojenja uključena u obračun, a skupni podaci raspodijeljeni bez propusta ili dvostrukog brojanja, **uz iznimku:**
 - *<umetnuti iznimke u odnosu na prethodnu izjavu (uz objašnjenje zašto se pojavljuje iznimka) ili obrisati prema potrebi >*
2. Potvrđujemo da informacije u dostavljenom referentnom izvješću odgovaraju povezanim informacijama u metodološkom planu praćenja za ovo postrojenje (umetnuti datum relevantnog MMP-a), **uz iznimku:**
 - *<umetnuti iznimke u odnosu na prethodnu izjavu (uz objašnjenje zašto se pojavljuje iznimka) ili obrisati prema potrebi >*
3. Potvrđujemo da smo koristili dostupne podatke najveće točnosti u skladu s Prilogom VII. odjeljkom 4. FAR-a: [*umetnuti relevantne brojeve odjeljaka, npr. 4.4(a), 4.5(a), 4.6(a) itd.*], **uz iznimku:**
 - *<umetnuti iznimke u odnosu na prethodnu izjavu (uz objašnjenje zašto je dopuštena iznimka - popratni dokazi koji će dokazati da će to biti potrebno) ili obrisati prema potrebi >*
4. Potvrđujemo da oznake NACE/PRODCOM deklarirane u referentnom izvješću odgovaraju oznakama koje koristimo u druge svrhe, **uz iznimku:**
 - *<umetnuti iznimke u odnosu na prethodnu izjavu (uz objašnjenje zašto je dopuštena iznimka - popratni dokazi koji će dokazati da će to biti potrebno) ili obrisati prema potrebi >*
5. Potvrđujemo da je paket dokaza dostavljen [*naziv verifikacijskog tijela*] potpun koliko je moguće za to postrojenje uzimajući u obzir pravila FAR-a i smjernice Europske Komisije i nadležnog tijela države članice; **uz iznimku:**
 - *<umetnuti iznimke u odnosu na prethodnu izjavu (uz objašnjenje zašto se pojavljuje iznimka) ili obrisati prema potrebi >*
6. Potvrđujemo da nismo svjesni bilo kakvih stvarnih ili mogućih slučajeva nepoštivanja pravila prethodno navedene sheme; **uz iznimku:**
 - *<umetnuti iznimke u odnosu na prethodnu izjavu (uz objašnjenje zašto se pojavljuje iznimka) ili obrisati prema potrebi >*
7. Potvrđujemo našu odgovornost za sustave praćenja i unutarnje kontrole koji su osmišljeni za sprječavanje i otkrivanje pogrešaka ili pogrešnog prikazivanja referentnih

podataka za EU ETS.

8. Otkrili smo [*naziv verifikacijskog tijela*] rezultate naše procjene rizika kojom se procjenjuje sadrži li izvješće o referentnim podacima materijalne pogreške do kojih može doći uslijed greške, propusta ili nedostatka interne kontrole.
9. Potvrđujemo da su prethodno navedene izjave utemeljene na ispitivanju [*umetnuti naziv postrojenja/poduzeća*] rukovodstva i osoblja (i ako je primjereno, pregledavanju dokaza) dovoljnom da se uvjerimo da na ispravan način možemo dati svaku od prethodno navedenih izjava.
10. Potvrđujemo da su osobe navedene u nastavku ovlaštene za zastupanje u ime postrojenja i operatera.

Potpisano u ime [*umetnuti naziv postrojenja/poduzeća*]

1. Tehničko odgovorno tijelo za EU ETS postrojenja:

Potpis:	
Ime i prezime [VELIKIM SLOVIMA]	
Funkcija:	
Datum:	

2. Neovisni pregled aktivnosti protoka podataka za EU ETS:

Potpis:	
Ime i prezime [VELIKIM SLOVIMA]	
Funkcija:	
Datum:	

3 Otprema višeg rukovodstva:

Potpis:	
Ime i prezime [VELIKIM SLOVIMA]	
Funkcija:	
Datum:	

Napomena: Ovu Izjavu potpisuju:

- 1) Osoba odgovorna za uređivanje referentnih podataka i opći nadzor nad podacima EU ETS-a i kontrolnim okruženjem;
- 2) jedna osoba koja je pregledala podatke, ali nije bila uključena u određivanje ili bilježenje referentnih podataka EU ETS-a; i
- 3) Odgovarajući član višeg rukovodećeg tima u postrojenju, kao što je, ali nije ograničen na generalnog direktora, voditelja lokacije, tajnika poduzeća ili izvršnog direktora.

12 Aneks 5 –Usporedba s Uputama br. 4 iz 2011. godine

U tablici u nastavku prikazano je kako odjeljci iz verzije Uputa br. 4 iz 2011. koreliraju s odjeljcima iz ove verzije iz 2019. godine te glavna pitanja koja su obrađena u dokumentu. Valja napomenuti da mogu postojati značajne razlike u sadržaju u različitim verzijama kao posljedica novih pravila u revidiranoj ETS direktivi, revidiranom AVR-u i FAR-u. '-' naznačuje odjeljke koji su novi u verziji iz 2019. godine; a * naznačuje da nema značajne promjene u verziji iz 2019. godine u usporedbi s verzijom iz 2011. godine.

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
Uvod	1	1	
Značaj Uputa	1.1	1.1	
Pravni uvjeti	1.2	1.2	* Objašnjene su promjene u zakonodavstvu od vježbe prikupljanja podataka iz 2011. godine
Djelokrug ovih Uputa	-	1.3	Objašnjeno je što je obuhvaćeno u ovim Uputama
Dostupne informacije	1.3	1.4	Potrebno je napomenuti da su sve Upute ažurirane zbog novih pravila. To se odražava u ovom odjeljku.
Pregled postupka prikupljanja podataka	1.4		Izbrisano u verziji iz 2019. godine
Verifikacija izvješća o referentnim podacima NIM-a	-	2	Novi odjeljak u kojem su objašnjeni zahtjevi za operaterovo podnošenje izvješća o referentnim podacima prema NIM-u i informacije koje treba dostaviti operater

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
Izvešće o referentnim podacima NIM-a	-	2.1.	Novi odjeljak u kojem je objašnjeno što sve treba biti sadržano u izvješću i o kojim podacima verifikator izražava zaključak
Uloga metodološkog plana praćenja	-	2.2	Novi odjeljak u kojem je objašnjen MMP i potreba za validacijom od strane verifikatora u odnosu na pravila FAR-a ako MMP ne podliježe odobrenju nadležnog tijela
Postizanje podataka „najveće ostvarive točnosti“	-	2.3	Novi odjeljak u kojem su objašnjeni zahtjevi za „najveću moguću točnost“ primarnog dobivanja podataka od strane operatera i što verifikatori trebaju uzeti u obzir u tom kontekstu.
Priznavanje verifikatora	2	5	Izbrisano u verziji iz 2019. godine i zamijenjeno novim odjeljkom o akreditaciji verifikatora (pogledajte niže) - cijeli postupak priznavanja verifikatora za FAR uveden je u AVR:2018. tako da ovaj odjeljak više ne postoji u verziji GD4 za 2019. i zamijenjen je odjeljkom 5
Akreditacija ili drugi pristupi priznavanju	2.1.	5	
Verifikacija podataka o novim postrojenjima	-	3	Novi odjeljak u kojem je objašnjeno što je operater dužan učiniti kako bi podnio zahtjev za besplatnu dodjelu za nova postrojenja. Imajte na umu da se definicija novog postrojenja promijenila od verzije Uputa iz 2011. godine. Zahtjevi za verifikaciju jednaki su kao što je navedeno u odjeljku 5. ažuriranog dokumenta GD4 s iznimkom da se validacija MMP-a neće primjenjivati.
Verifikacija godišnjih podataka o aktivnosti	-	4	Novi odjeljak. Trenutno prazan i u iščekivanju pravila za izvješćivanje o godišnjim podacima o aktivnosti
Akreditacija verifikatora	-	5	Novi odjeljak o akreditaciji prema AVR:2018

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
Akreditacija	-	5.1	Novi odjeljak u kojem je objašnjeno da se pravila AVR:2018 primjenjuju na akreditaciju za FAR. Verifikatori koji imaju Opseg 98 su akreditirani za provođenje verifikacije prema FAR-u pod uvjetom da imaju akreditacijske opsege za relevantni sektor i dokažu NAB-u da imaju kompetencije u pogledu novih pravila FAR-a i povezanih Uputa
Zahtjevi u pogledu kompetencija verifikatora	2.2	5.2	*Ovaj odjeljak je ažuriran kako bi odražavao promjene u pravilima i smjernicama od prikupljanja podataka iz 2011. godine i navodi primjere posebnih zahtjeva u pogledu kompetencija potrebnih za verifikaciju prema FAR-u koji nadopunjuju zahtjeve u pogledu kompetencija iz AVR-a. Također upućuje na odjeljak 7.2 za detaljnije primjere o kompetencijama verifikatora u odnosu na FAR
Zahtjevi u pogledu nepristranosti verifikatora	-	5.3	Novi odjeljak koji naglašava da se zahtjevi AVR-a o nepristranosti primjenjuju na verifikaciju prema FAR-u.
Uvjeti razmjene informacija	-	5.4	Novi odjeljak koji naglašava da se zahtjevi AVR-a o razmjeni informacija primjenjuju na verifikaciju prema FAR-u.
Postupak verifikacije	3	6	
Opći pristup	3.1	6.1	* Ažuriran da bi odražavao činjenicu da je verifikacija podataka za besplatnu dodjelu izvršena u okviru režima AVR:2018. Odjeljak podsjeća verifikatore da se njihov rad obavlja na razini potpostrojenja, a u slučaju referentnih vrijednosti za proizvod i topline podaci će se razlikovati od podataka obuhvaćenih godišnjom verifikacijom emisija na razini postrojenja.

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
Predugovorne obveze	-	6.1.1	Novi odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018 u vezi s procjenom može li verifikator preuzeti određeni ugovor o verifikaciji; i davanje primjera dokumenata koje operater treba pružiti da bi podržao ovu procjenu.
Strateška analiza	-	6.1.2	Novi odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018. u vezi s pripremnim radovima za verifikaciju prema FAR-u; i davanje primjera informacija i dokumenata koje operater treba pružiti da bi podržao ovu analizu za verifikacije prema FAR-u. Podsjeća verifikatore na potrebu razmatranja složenosti potpostrojenja i raspodjele skupnih podataka na njih. Ako je verifikator obavio prethodni rad za procjenu procesa računovodstva podataka i pregleda instrumenata itd. u ovom se odjeljku objašnjava da bi analiza trebala uzeti u obzir u kojoj se mjeri na te dokaze može pouzdati u verifikacijama prema FAR-u.
Analiza rizika	-	6.1.3	Novi odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018. u vezi s pripremnim radovima za verifikaciju prema FAR-u.
Plan verifikacije	-	6.1.4	Novi odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018 u vezi s planiranjem za verifikaciju prema FAR-u.
Analiza procesa (detaljna verifikacija)	-	6.1.5	Novi odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018 u vezi s provođenjem detaljne verifikacije. Navedene su posebne provjere prema FAR-u; i upućuje se na odgovarajuće KGN-ove iz AVR skupa smjernica.
Obilasci lokacija	-	6.1.6	Novi odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018 u vezi s obilascima lokacija. AVR zahtijeva obilazak lokacije i/ili drugih lokacija za verifikacije prema FAR-u u jednom ili

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
			više navrata kako je utvrđeno verifikatorovom procjenom rizika.
Uklanjanje pogrešaka, nesukladnosti i neusklađenosti	-	6.1.7	Novi odjeljak u kojem se navode obveze verifikatora i operatera ako se utvrde nesukladnosti, neusklađenosti i/ili pogreške (ta pitanja su definirana) – uključujući obveze ispravljanja.
Zaključci o nalazima verifikacije	-	6.1.8	Novi odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018 u odnosu na zaključke verifikatora; potrebu za dostatnim dokazima za procjenu; i dobru praksu u dobivanju „Izjave uprave“ od višeg rukovodstva operatera da su dostavljene sve informacije i dokazi koji su verifikatoru potrebni da bi dovršio svoj posao. Odjeljak obuhvaća i neovisni tehnički pregled i internu verifikacijsku dokumentaciju.
Opseg verifikacije	3.2	6.2	*ažurirani odjeljak koji odražava zahtjeve AVR:2018 i navodi što pokriva pojedina verifikacija, razinu sigurnosti i načela koja se primjenjuju na verifikaciju podataka o dodjeli. U odjeljku je opisano kako verifikator provjerava MMP kada podliježe odobrenju nadležnog tijela i kada ne podliježe odobrenju nadležnog tijela.
Ocjenjivanje podataka	-	6.3	Novi odjeljak u kojem su opisani primjeri posebnih provjera potrebnih za podatke prema FAR-u i MMP-u; i obvezu operatera da po potrebi ispravi podatke i ažurira MMP. Prikazan je pristup procjeni i verifikaciji nedostatka u podacima. Osobito je dano objašnjenje o tome što „konzervativno“ znači u kontekstu podataka prema FAR-u (za razliku od definicije za godišnje obračunavanje emisija)
Ocjenjivanje kvalitete izvješća o metodologiji	3.3		Izbrisano u verziji iz 2019. godine

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
Metodološki izbori	3.5	6.4	
Razina jamstva	3.5.1	6.4.1	* navedena je potrebna razina jamstva i istaknut je izazov za ciklus prikupljanja podataka u 2019. godini zbog retrospektivnog karaktera povijesnih podataka i činjenice da ti podaci neće nužno biti prikupljeni u svrhu koju FAR sada zahtijeva. Verifikatori se podsjećaju da mogu dati preporuke za poboljšanje kako bi se osiguralo da budući ciklusi prikupljanja podataka budu robusni
Materijalnost	3.5.2	6.4.2	* Objašnjena je priroda materijalnosti u dva konteksta u kojima se primjenjuje (za planiranje verifikatora i za donošenje zaključka). Navedeni su konkretni kvantitativni pragovi koji su definirani u AVR2018; i objašnjeno je kako druge dijelove skupa podataka (bez definiranih pragova) treba vrednovati uz kvalitativna razmatranja materijalnosti. Također je objašnjeno koje druge čimbenike verifikator treba uzeti u obzir u analizi materijalnosti (kvalitativna procjena).
Verifikacijsko izvješće i izjava o verifikacijskom mišljenju	3.6	6.5	* navedeni su zahtjevi za verifikacijsko izvješće i izjavu o mišljenju (VOS); dane su različite mogućnosti mišljenja koje su dostupne verifikatorima; i objašnjene su okolnosti u kojima verifikatori moraju u VOS-u prijaviti utvrđene probleme, uključujući i način na koji ih treba opisati.
Postupanje po negativnim verifikacijskim mišljenjima	3.4	6.6	* istaknuto je da su samo operateri koji dostavljaju podatke koji su potvrđeni kao zadovoljavajući prihvatljivi za besplatnu dodjelu.
Posebne teme za referentne podatke prema NIM-u	4	7	

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
Načela CIM-ova	4.1	7.1	
Procjena granica potpostrojenja	-	7.1.1	* navedena su razmatranja za procjenu granica potpostrojenja i pripadajuće definicije (kao što su proizvođač električne energije, mjerljiva i nemjerljiva toplina, potpostrojenja s procesnim emisijama, otpadni plinovi itd.); i provjera cjelovitosti izvora emisija i tokova izvora. Podsjeća verifikatore da budu svjesni potrebe za potvrđivanjem da nema preklapanja ili propusta u odnosu na postrojenje u cjelini
Najtočniji dostupni izvori podataka	-	7.1.2	Novi odjeljak u kojem su opisani zahtjevi FAR-a za operatere da pokažu da su njihovi podaci „najveće moguće točnosti”; i objašnjava što to znači za rad verifikatora u kontekstu povijesnih emisija i nastavljanja u sljedeće cikluse prikupljanja podataka za određivanje besplatne dodjele.
Neopravdano visoki troškovi i tehnička neizvedivost	-	7.1.3	Novi odjeljak o tome kako verifikatori procjenjuju neopravdano visoke troškove ili tehničku neizvedivost ako ih je operater naveo prilikom odstupanja od mogućnosti najveće moguće točnosti (navedene u Prilogu 3.).
Pojednostavnjena procjena nesigurnosti	-	7.1.4	Novi odjeljak u kojem je opisano korištenje procjene nesigurnosti prema FAR-u da bi operater opravdao korištenje drugih izvora podataka koji nisu na vrhu hijerarhija danih u Prilogu 3.
Ocjenjivanje primjene referentnih vrijednosti za proizvod	-	7.1.5	Novi odjeljak u kojem se navode primjeri konkretnih provjera koje verifikator mora napraviti na podacima za referentne vrijednosti za proizvode
Definicije proizvoda i	-	7.1.6	Novi odjeljak u kojem se navode dvije konkretne provjere koje verifikator mora

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
podaci o proizvodnji			napraviti na odabiru referentnih vrijednosti za proizvod od strane operatera, uključujući i jesu li to ispravne referentne vrijednosti u usporedbi s definicijom iz Priloga 1. FAR-a i količine proizvedenih proizvoda. Posebno se upućuje na potrebu da verifikator razumije definicije proizvoda prema FAR-u, te oznake NACE i PRODCOM ; i potrebu da budu svjesni zahtjeva za prilagodbom gdje se izvori podataka o proizvodima ne prikupljaju u istom vremenskom okviru kao i za izvješćivanje prema FAR-u.
Istjecanje ugljika	-	7.1.7	Novi odjeljak u kojem se navode obveze verifikatora da budu svjesni rizika od istjecanja ugljika, ažurni Popis sektora i podsektora izloženih riziku od istjecanja ugljika; i mogućnost da operateri „iskrivljuju sustav“ pogrešnim odabirom oznaka. Upućuje se na dokument GN2.
Promjene u dodjeli	-	7.1.8	Novi odjeljak u kojem se navode okolnosti kada promjene u radu postrojenja mogu utjecati na dodjelu besplatnih emisijskih jedinica. Upućuje se na godišnje izvješće o razini aktivnosti za koje će smjernice biti dane u odjeljku 4. nakon dovršetka pravila.
Spajanja i podjele	-	7.1.9	Novi odjeljak u kojem se navode provjere koje verifikator mora napraviti u situaciji kad verificira postrojenje koje je predmet spajanja ili podjele.
Potrebne posebne kompetencije	4.2	7.2	* dani su konkretni primjeri kompetencija u odnosu na FAR koje verifikator mora pokazati kao dio postupka akreditacije. Posebno u odnosu na MMP, granice potpostrojenja, konkretni koncepti kvantifikacije kao što su zamjenjivost topline/električne energije, CWT faktori, određivanje neto toplinskog toka, procjena najtočnijih izvora podataka, itd.

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
Postupanje s nedostacima u podacima vezanima uz FAR	-	7.3	Novi odjeljak u kojem je opisano kako odrediti je li došlo do nedostatka u podacima i indikacije da je sustav unutarnje kontrole zakazao ili ne funkcionira ispravno.
Definicije proizvoda i podaci o proizvodnji	4.3		Izbrisano u verziji iz 2019. godine
Primjena elemenata obrasca	4.4		Izbrisano u verziji iz 2019. godine
Prilog 1.	5	8	
Glavni elementi verificacijskog izvješća	5.1	8.1	* opisani su glavni elementi verificacijskog izvješća prema FAR-u i izjave o mišljenju (VOS) i usklađeni su sa zahtjevima AVR:2018. Upućuje se na Komisijin predložak VOS-a koji je stilski dosljedan VOS-om za godišnju verifikaciju emisija.
Prijedlog verificacijskog očitovanja	5.2		Izbrisano u verziji iz 2019. godine – upućuje se na Komisijin predložak VOS-a prema FAR-u
Opći dio	5.2.1		
Pozitivno verificacijsko mišljenje	5.2.2		
Pozitivno verificacijsko mišljenje s komentarima	5.2.3		
Negativno verificacijsko	5.2.4		

Sadržaj	Odjeljak u		Komentari
	2011 Upute br. 4	2019 Upute br. 4	
mišljenje			
Eksperimentalna verifikacija kapaciteta	5.3		Izbrisano u verziji iz 2019. godine, budući da više nije primjenjivo
Prilog 2. - Popis dostupnih uputa	5.4	9	* upućuje se na popis ažuriranih uputa koje se odnose na postupak prikupljanja podataka za besplatnu dodjelu. Potrebno je napomenuti da postoje nove smjernice u odnosu na skup iz 2011. godine.
Prilog 3. – Hijerarhija točnosti izvora podataka	-	10	Novi prilog u kojem su navedene hijerarhije „najtočnijih podataka" koji su navedeni u FAR-u.
Prilog 4. – Primjer „Izjave uprave"	-	11	Novi prilog u kojem je primjer „Izjave uprave" koju verifikatori koriste kao dobru praksu za dobivanje dodatnih jamstava od operatera da su sve relevantne informacije (koje su verifikatoru potrebne za dovršenje posla) dostavljene.
Aneks 5 – Usporedba s Uputama br. 2 iz 2011. godine	-	12	